Naš tednik

KULTURNO—POLITIČNO GLASILO AVSTRIJSKIH SLOVENCEV

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P. b. b.

LETO XIX. / ŠTEVILKA 3 CELOVEC, DNE 19. JANUARJA 1967 CENA 2.— ŠILINGA

An die österreichische Bundesregierung

Der Rat der Kärntner Slowenen und der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten richteten an die österreichische Bundesregierung z. H. des Herrn Bundeskanzlers Dr. Josef Klaus ein Schreiben, in dem auf die seinerzeitige Zusage verwiesen wird, die Kontaktgespräche zwischen Vertretern des Bundes und der Landesregierung sowie den Vertretern der slowenischen Minderheit wieder aufzunehmen. In der Eingabe heißt es:

»Wir beziehen uns auf das Schreiben des Herrn Bundeskanzlers vom 21. Juni 1966, Zl. 92.679-2/66, worin den beiden unterfertigten Zentralorganisationen als Vertretern der Kärntner Slowenen die alsbaldige Wiederaufnahme von Kontaktgesprächen zwischen den Vertretern der Bundes- und Landesregierung und der Minderheit in Aussicht gestellt wurde. Da eine solche Aussprache trotz neuerlicher Zusicherung des Herrn Bundeskanzlers im Schreiben vom 8. Juli 1966, Zl. 93.203-2/66, bisher unterblieben ist, erlauben wir uns um die baldige Verwirklichung dieser Zusage zu ersuchen.

Unter Hinweis auf unsere bisherigen Eingaben möchten wir bei dieser Gelegenheit kurz die wichtigsten Fragen anführen, die im Rahmen der Durchführung des Artikels 7 des Staatsvertrages noch offen geblieben sind und im beiderseitigen Einvernehmen einer zufriedenstellenden Lösung zugeführt werden sollen.

Zunächst verweisen wir auf die augenfällige Diskrepanz zwischen der erfreulichen Entwicklung des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt einerseits und anderseits der auffallenden Tatsachen, daß an den Pflichtschulen mindestens zwei Drittel der slowenischen Schulkinder keinen Unterricht in ihrer Muttersprache erhalten. Der Grund kann offensichtlich nur darin liegen, daß sich das gegenwärtige Minderheitenschulgesetz nicht zum Schutze der Minderheit auswirkt und daher eine Anpassung an die objektiven Verhältnisse erfordert.

Insbesondere soll die Frage des Zuständigkeitsbereiches der Minderheitenschulabteilung geklärt und auch auf administrative Belange erweitert werden.

Das bereits 15 Klassen zählende Bundesgymnasium für Slowenen mit derzeit nahezu 400 Schülern erfordert nach zehnjährigem Bestehen eine möglichst baldige Normalisierung des Schulbetriebes durch den Vormittagsunterricht und daher die eheste Unterbringung im eigenen Schulgebäude.

Die slowenische Landwirtschaftsschule für Burschen in Föderlach besitzt noch immer kein Öffentlichkeitsrecht und ist im Interesse ihrer Entfaltung als öffentliche Schule zu errichten.

Die Staatsvertragsbestimmungen über die Anerkennung der slowenischen Sprache als Amtssprache zusätzlich zur deutschen sind mit Ausnahme einer Teilregelung durch das Minderheiten-Gerichtssprachengesetz, das auf alle für das Gebiet mit slowenischer und gemischter Bevölkerung zuständigen Gerichte erweitert werden soll, noch in ihrer Gesamtheit ungelöst geblieben. Obwohl ein eigenes Ministerkomitee zur Ausarbeitung eines Minderheiten-Verwaltungsprachengesetzes errichtet worden ist, ist bis heute zur Lösung dieser Frage nichts geschehen. Dasselbe gilt auch hinsichtlich der topographischen Aufschriften.

Wir stellen mit Genugtun fest, daß im heurigen Bundesvoranschlag größere Mittel für Vorhaben und Einrichtungen der Minderheiten vorgesehen wurden. Jedoch sind wir der Meinung, daß gem. Art. 68 des Staatsvertrages von Saint Germain und § 4 des Österreichischen Staatsvertrages den Minderheiten von allen Beträgen, die für Erziehung, Religions- und Wohltätigkeitszwecke aus öffentlichen Mitteln in Bundes-, Landes- und Gemeindebudgets ausgeworfen werden ein angemessener Teil zu Nutzen und Verwendung gesichert werden muß. Wir erwarten daher in Hinkunft eine ständige finanzielle Förderung der kulturellen und wirtschaftlichen Bestrebungen der Kärntner Slowenen sowohl durch den Bund und durch das Land wie auch durch die zuständigen Gemeinden.

Eine wirksame kulturelle Betreuung der slowenischen Minderheit in Kärnten erfordert die eheste Einrichtung eines eigenen Volksbildungs- und Kulturreferates beim Amt der Kärntner Landesregierung.

In den Rahmen der gleichberechtigten Förderung der slowenischen Minderheit fällt auch die Forderung des Verbandes slowenischer Genossenschaften, daß er gleich den andern bäuerlich-genossenschaftlichen und nichtbäuerlichen Geldinstituten in die Vermittlung und Gewährung der Agrarinvestitionskredite des Bundesministeriums für Land- und Forstwirtschaft sowie anderer öffentlicher Kreditförderungen einbezogen wird.

Schließlich würden wir im Interesse des friedlichen und gleichberechtigten Zusammenlebens in Kärnten die baldige Verabschiedung des angekündigten Gesetzes zur Verhinderung jeglicher Glaubens-, Rassen- und nationalen Diskriminierung aufrichtig begrüssen.

Wie seitens der Bundesregierung immer wieder betont wird, sind auch wir der Meinung, daß eine erträgliche Regelung jeder Minderheitenfrage nur im Zusammenwirken mit der betroffenen Minderheit und mit deren Zustimmung erfolgen kann, weshalb wir um baldige Fortsetzung der eingangs erwähnten Kontaktgespräche höflichst ersuchen.«

Sodelovanje ob meji

Na povabilo dežele Furlanije so se minulo soboto in nedeljo v Vidmu udeležile vodilne osebnosti gospodarstva, tujskega prometa in kulture dvodnevnega zasedanja štirih odborov izvedencev: za promet, trgovino, kulturo in tujski promet.

Uspeh tega, lahko bi rekli, prijateljskega sestanka treh dežel: Koroške, Furlanije in Slovenije je bil nadvse zadovoljiv.

V dvodnevnih pogovorih so strokovnjaki treh imenovanih dežel nadrobno obravnavali glavna življenjska vprašanja. Po vsestranskem proučevanju vseh problemov so prišli do zaključka, da je poglobitev medsebojnih odnosov najlažje doseči na kulturnem področju. Tu bi prišla v poštev različna področja, tako na primer glasba, likovna umetnost, arhitektura, sodelovanje med univerzami, šolami itd.

Na glasbenem področju je predvsem mišljena izmenjava koncertov med mesti: Celovcem, Vidmom in Ljubljano. Pa tudi izmenjava gledaliških predstav (zlasti glasbenih uprizoritev, kot na primer oper) bi bilo dobro pospeševati. V likovni umetnosti naj bi medsebojno izmenjavali ustrezne razstave umetniških društev mest Vidma, Ljubljane in Celovca. Tako bo prva taka velika likovna prireditev, razstava umetniških društev Koroške, Furlanije in Slovenije letos maja meseca v Celovcu pod naslovom INTART.

Društvo arhitektov »Trigon« je tudi izdelalo svoj program sodelovanja, medtem ko je sodelovanje na univerzitetnem torišču treh dežel še stvar lepih, daljnih načrtov, kajti niti Celovec niti Videm nimata še svoje univerze. Dalje je predvidena izmenjava knjižnic in publikacij in založniških razstav. Tudi šole vseh treh dežel naj bi izmenjavale svoje obiske, da bi na ta način bogatili medsebojno znanje in pospeševali razumevanje med narodi in ljudstvi.

Odbor trgovinskih strokovnjakov se je bavil z razširitvijo trgovine med Furlanijo, Koroško in Slovenijo. Zato pa bi bilo nujno jačiti stike med trgovinskimi zbornicami. Trgovino pa naj bi pospeševali z boljšimi prometnimi zvezami in pa za vse tri dežele veljavnimi znižanimi telefonskimi in brzojavnimi pristojbinami. Nujno in zelo važno bi bilo tudi splošno sodelovanje v okviru sejmov, ki naj bi bilo priča prijateljskega zbliževanja med narodi.

Kar se tiče prometa, so strokovnjaki na tem področju načrtovali za železnice, krožni promet, cestne gradnje in civilno letalstvo. Na področju železnic so izvedenci izdelali načrt za povečanje naprav tovornega prometa v Coccau in Pontebi. Dalje bi bilo nujno zgraditi dvojni tir na progi Videm — Tarvis (Trbiž). Za poletni čas bi organizirali krožni promet med Koroško, Furlanijo in Slovenijo, pri čemer naj bi se po možnosti izognili nakopičevanju tovornega blaga. Pa tudi za osebne vlake bi tak krožni promet ugodno vplival na pospeševanje tujskega prometa. Nadalje bi morali v Novi Gorici v Sloveniji zgraditi carinsko postajo, ki bi bila velikanskega pomena, da ne bi izgubljali časa in se izognili brezštevilnemu premikanju vlakov na progi Jesenice — Gorica.

Italijanski izvedenci v prometnem odboru so kazali veliko zanimanje za gradnjo avtoceste Celovec — Beljak in turske ceste. Hkrati pa so odkrito govorili o finančnih težavah za zgraditev ceste Trbiž — Videm. Za Slovenijo je odcep že zgrajene avtoceste Trst — Videm pri Villesse v Gorico izredne važnosti.

V civilnem letalskem prometu so navzoči strokovnjaki obžalovali manjkanje zveze med Celovcem — Vidmom in Benetkami.

Tujskoprometni odbor je sklenil izboljšanje cest v obmejnem področju in olajšanje mejnih prestopov. Tujskoprometni uradi treh dežel naj bi redno organizirali počitniške kolonije, kot na primer: ob Vrbskem jezeru, Bledu in Lignanu.

Avstrijski udeleženci tega odbora so pri tem opozorili na dejstvo, da je treba tujski promet pospeševati ne samo v smeri Italije, marveč tudi v obratni smeri, to je v Avstrijo.

Končno pa naj bi prirejali tudi kulturna potovanja, posebno ob koncu tedna.

Tako so načrtovali ti štirje odbori strokovnjakov. Sedaj je naloga teh, da bodo sklepe in predloge izročili pristojnim oblastem posameznih dežel.

Zasedanje samo je bilo zelo značilno in poučno za politično nastrojenje posameznih govornikov. Tako je v imenu federalističnega gibanja baron Morpurgo izrazil veselje nad dejstvom, da je prišlo do srečanja strokovnjakov dežel Koroške, Slovenije in Furlanije, ki so poklicani služiti trem državam v njihovem prizadevanju, kajti od spodaj navzgor, od periferije k središču pelje pot v boljšo prihodnost, ki se imenuje združena Evropa. Tajnik federalističnega evropskega gibanja v Vidmu dr. Comessati pa je opozoril na kulturno bogastvo treh dežel, katerih ljudstvo se medsebojno bolje razume kot pa vlade v Rimu, Dunaju in Beogradu. Medsebojno kulturno oplojevanje pa vodi k duhovnemu zbliževanju.

Med številnimi pozdravnimi brzojavkami sta bili tudi dve važni brzojavki pokrajinskega predsednika Furlanije-Benečije dr. Berzantija in pa koroškega deželnega glavarja Sime, ki je udeležencem izrazil svoje najboljše želje v nemškem, italijanskem in slovenskem jeziku.

Jedrnat govor je imel predsednik koroške Kmetijske zbornice Wech. Ta je podal zgodovinski pogled v preteklost, v čas, ko so spadale še vse tri dežele k stari donavski monarhiji. Prav zategadelj se ne bi smeli prepirati z zgodovino, kajti države nastajajo in propadajo, medtem ko je sosedstvo edina naravna sila, ki premošča tudi nacionalna nasprotstva.

Na koncu zasedanja se je predsednik Evropske hiše v Celovcu, direktor Wunder zahvalil vsem udeležencem za njihovo sodelovanje na tem tako uspešnem prijateljskem zasedanju v Vidmu.

Zvezni predsednik Jonas v Tajski

Zvezni predsednik Franz Jonas je v ponedeljek odletel z letališča v Schwechatu na desetdnevni uradni obisk v Siam (Tajsko), kamor ga je povabil kralj Bhumibol Adulvadej. Letalo našega zveznega predsednika, ki je moralo preleteti 10 tisoč kilometrov dolgo pot, je napravilo vmesne postanke v Istambulu, Beirutu, Bagdadu in Karačiju.

Letalo zveznega predsednika Jonasa je pristalo na letališču v glavnem mestu Siama Bangkoku v torek, ob 5,25 po srednjeevropskem času, kjer ga je sprejel kralj z najvišjimi državniki dežele. Letališče in vse mesto je bilo okrašeno z nebroj zastavami obeh držav in transparenti (napisi) v nemškem jeziku: »Dobrodošel gospod zvezni predsednik!« Pri sprejemu na letališču so srčkana dekleta posipavala rdečo preprogo, po kateri je stopal avstrijski predsednik, s cveticami. Ogromna množica prebivalstva pa ga je prisrčno pozdravljala.

To je že drugi obisk Franza Jonasa v Bangkoku. Prvič je obiskal Tajsko še kot župan mesta Dunaja. Na to dejstvo je opozoril tudi župan mesta Bangkoka v svojem kratkem nagovoru, ki je avstrijskemu zveznemu predsedniku na mestni meji (letališče leži namreč izven Bangkoka) izročil zlat ključ glavnega mesta dežele.

Ob prihodu je Jonas naslovil kralju sledeče kratke besede: **»Vaše veličanstvo! Z največjim veseljem sem se odzval vašemu povabilu. Rad se spominjam vašega državniškega obiska v moji deželi leta 1964, ki je prinesel vašemu veličanstvu in kraljici v Avstriji toliko ljubezni in priljubljenosti. V teh dneh mojega obiska bom imel mnogo prilike spoznati vaše ljubeznivo in simpatično ljudstvo.«**

Po sprejemu na letališču je kralj Bhumibol spremil avstrijskega zveznega predsednika v Bangkok do zgodovinske »Velike palače«, kjer stanuje Franz Jonas ves čas svojega desetdnevnega uradnega obiska.

SEJA NARODNEGA SVETA

Odbornike opozarjamo na sejo, ki bo v soboto, dne 21. januarja 1967, ob pol devetih dopoldne v Mohorjevi hiši v Celovcu. Vabila so bila poslana odbornikom že pred 14 dnevi.

Politični teden

Po svetu . . .

PODGORNI BO URADNO OBISKAL ITALIJO ZASEBNI SPREJEM PRI PAPEŽU

Sovjetski državni predsednik Nikolaj Podgorni bo od 24. do 26. januarja uradno obiskal Italijo. Obisk predstavlja vračilo obiska predsednika italijanske republike Gronchija v Moskvi leta 1960.

Iz uradnega sporočila ni razvidno, kako bo potekal obisk in so znane samo nekatere poluradne vesti, po katerih bo Podgorni gost italijanskega predsednika Saragata do 26. januarja, nato pa si bo verjetno ogledal nekatera italijanska mesta, med njimi Turin, in se bo vrnil kot zasebnik 29. januarja v Rim.

Sovjetski predsednik bo obiskal papeža

Kot zasebnika bo sv. oče Pavel VI. v privatni avdienci sprejel 29. januarja sovjetskega državnega predsednika Podgornega.

Tiskovni urad Vatikana te vesti ni niti zanikal niti potrdil in kasneje je ugledni glasnik ponovil, da se za sedaj nič točnega ne ve o sprejemu sovjetskega državnika pri papežu Pavlu VI. Vendar pa isti viri v tej zvezi opozarjajo, da Vatikan nikoli v naprej ne napove obiskov, ki imajo zaseben značaj, pa čeprav gre za izredno važne osebnosti. Točno isti postopek so uveljavili, ko je obiskal Italijo sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko. (Obisk je bil aprila minulega leta. To je bila tedaj prva avdienca kakega ministra komunistične države pri papežu).

S sovjetske strani o morebitnem papeževem privatnem sprejemu Podgornega, doslej še niso niti z besedico omenili. V Moskvi tudi lani niso obiska Gromika pri papežu poprej javili.

Vatikanski dnevnik »L'Oservatore Romano« je po avdienci sovjetskega zunanjega ministra dne 27. aprila 1966 izjavil, da niso pomenili tedanji privatni pogovori nobene spremembe rimsko-katoliške opozicije nasproti komunistični doktrini (nauku). Papeževa želja po sestanku z Gromikom je bila korak k prizadevanju Cerkve »z vsako zemeljsko silo« sodelovati, da bi tako zmogli premostiti velikanske težave in nevarnosti v svetu.

Papež Pavel VI. bo v tekočem letu 1967 sprejel vrsto pomembnih državnikov v Vatikanu. Prvi je obiskal sv. očeta 16. in 17. januarja britanski ministrski predsednik Harold Wilson v spremstvu svojega zunanjega ministra Georga Browna. Vatikanski krogi govorijo, da bo papež ob tej priložnosti načel vietnamsko vprašanje.

VAŽNE IZJAVE ZAHODNONEMŠKIH POLITIKOV

Podkancler Willy Brandt o odnosih z Vzhodno Nemčijo

Zahodnonemški podkancler in zunanji minister Brandt je na tiskovni konferenci sporočil, da bosta on in kancler Kiesinger prišla poleti na obisk v Rim, da se sestaneta z italijanskim ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom.

Zatem je Brandt izjavil, da bonnska vlada z naklonjenostjo gleda na predlog italijanskega zunanjega ministra Fanfanija za odpravo velikega tehnološkega prepada med Evropo in Združenimi ameriškimi državami. Pripomnil je, da bo bonnska vlada sporočila svoje predloge glede nadaljnjega postopka v zvezi s tem vprašanjem.

Nato je Brandt izjavil, da je bonnska vlada napravila »resen poskus, da poživi francosko-nemško sodelovanje, »ki je potrebno ne samo francoskemu ljudstvu, temveč tudi nemškemu in vsej Evropi«.

Zatem je izjavil, da želi bonnska vlada prispevati k obnovitvi stikov med Vzhodom in Zahodom ter k izboljšanju stikov z Vzhodno Nemčijo. Glede tega je izjavil, da namerava njegova vlada naslednje: 1. Izboljšati odnose s Sovjetsko zvezo in (tudi če Moskva ne sprejema pogajanj z Bonnom o nemškem vprašanju) izboljšati dvostranske, kulturne in tudi gospodarske odnose, ki zanimajo obe državi. 2. Utrditi in razviti nadaljnje kulturne, gospodarske in politične odnose z Vzhodno Nemčijo z namenom, da se pozneje navežejo redni diplomatski odnosi. 3. Razvijati nemški prispevek za mednarodno pomiritev.

Josef Strauß o obrambi Evrope brez Združenih držav Amerike

Minister za finance Strauss je dal intervju reviji »Der Spiegel«, v katerem govori o novi obrambni organizaciji Zahodne Evrope, ki naj bi omogočila zmanjšanje bremen Združenih držav Amerike, vendar pa ne bi Amerikanci zapustili Evrope. Ta novi obrambni sistem naj ne bi imel protiameriškega značaja, temveč za cilj olajšanje ameriških bremen, tako da bi morebitni umik ameriških čet ne poslabšal evropsko-ameriških odnosov in še zlasti nemško-ameriških odnosov.

Strauß nato priznava, da so različna mnenja v Bonnu in Parizu glede »sovjetske nevarnosti« in glede načina obrambe, in da francoska obrambna politika ne upošteva obstoječih tehničnih pogojev. Zaradi svojega zemljepisnega položaja in zaradi političnih razlogov je Francija nujno potrebna za evropski obrambni sistem. Nemčija, Francija in v enaki meri tudi Velika Britanija — pravi Strauß — so v istem zemljepisno-vojaškem položaju in zato morajo imeti iste obrambne zamisli. Glede atomske oborožitve pravi Strauß, da se strinja z izjavo kanclerja Kiesingerja, da Nemčija noče atomske oborožitve, takoj nato pa pravi, da je vedno zagovarjal ustanovitev evropske atomske sile, ki pa ne sme nadomestiti skupne politične organizacije.

To je prvi intervju Straußa reviji »Spiegel«, ki ga je v preteklih letih odločno napadala zaradi nacionalističnih tendenc in raznih škandalov, povezanih z njegovim imenom, zaradi česar je prišlo tudi do sodnih obravnav.

FRANCOSKI ZUNANJI MINISTER O VIETNAMU IN EVROPI

Francoski zunanji minister Couve de Murville je minuli teden na neki tiskovni konferenci izjavil, da bodo pogajanja o koncu vojne v Vietnamu mogoča, kadar se bodo vojskujoči zedinili o tem, da je treba sleherni tuji sili prepovedati intervencije tako v Severnem kot Južnem Vietnamu. Menil je, da pogajanja v tem trenutku niso mogoča zaradi mnenja, da je vojna izbruhnila zaradi napada Severnega Vietnama na južni del države. Res pa je, da je vojna izbruhnila, ker se je južnovietnamsko prebivalstvo uprlo vladi. Pristavil je, da Vietnamci ne bodo ustavili operacij vse dotlej, dokler ne bo nastala možnost za rešitev s pogajanji.

V pogovoru z zunanjepolitičnimi uredniki treh pariških časopisov je minister Couve de Murwille dejal, da je za Francijo koristno, da ima z Zvezno republiko Nemčijo dobre odnose in da sodeluje z njo. Hkrati je poudaril, da potrebuje njegova država dobre odnose tudi s Sovjetsko zvezo in z drugimi vzhodnoevropskimi državami. Pri tem je napovedal, da bi Francija utegnila odigrati vlogo pri izboljšanju zahodnonemško-sovjetskih odnosov.

Na vprašanje o italijanskem predlogu za sestanek na vrhu članic EGS (Evropske gospodarske skupnosti) — sestanek je predviden za marec ali april — je Couve de Murville odgovoril, da se bo Francija prizadevala ugotoviti, ali imajo članice Evropske gospodarske skupnosti podobne zamisli glede popuščanja napetosti, prenehanja hladne vojne, razvijanja odnosov z vzhodnoevropskimi državami in urejanja perečih evropskih problemov.

POMLAJENA BRITANSKA VLADA

V Veliki Britaniji je ministrski predsednik Harold Wilson minuli teden preosnoval vlado. Pred tem so minister brez listnice Douglas Houghton, ki je bil član kabineta (vlade) in sedem drugih ministrov odstopili, da bi izpraznili mesta mlajšim in bolj dinamičnim poslancem laburistične stranke. V vlado je prišel ponovno bivši zunanji minister Gordon Walker, ki je leta 1965 odstopil, ker ni bil izvoljen v parlament. Marca lani je bil izvoljen za poslanca in je postal v vladi minister brez listnice ter je bil kot član kabineta zadolžen za planiranje socialne politike.

Vodja Foreign Officea je ostal še nadalje George Brown. V vladi nista več tajnik za kolonije Fred Lee in minister za razvoj prekomorskih ozemelj Arthur Bottomley, ki pa je ostal minister za razvoj prekomorskih ozemelj.

Bivši minister za letalstvo Frederick Mulley je postal v novi vladi minister za politične in gospodarske zveze Velike Britanije z Evropo. Na tem položaju je bil doslej George Thompson.

. . . in pri nas v Avstriji

SOCIALNA KONVENCIJA MED AVSTRIJO IN JUGOSLAVIJO

S 1. januarjem je začela veljati konvencija o socialnem zavarovanju, ki sta jo sklenili Avstrija in Jugoslavija. Že prej je stopil v veljavo sporazum o zaposlovanju jugoslovanskih delavcev v Avstriji. Danes, ko so važni socialni predpisi glede bolezni, pokojnine in nezgode, so taki dogovori važni tako za ene kot za druge državljane. V Avstriji je vedno več slovenskih in hrvatskih delavcev, ki bistveno doprinašajo s svojimi silami k zdravemu gospodarskemu življenju Avstrije. Povsem pravilno je, da se jih pošteno plača in jim da človeka vredne delovne pogoje. Konec novembra je bilo v Ljubljani posvetovanje zastopnikov Koroške in Štajerske ter Slovenije in Hrvatske glede nadaljnega zaposlovanja jugoslovanske delovne sile pri nas. Prihodnje leto bo zaposlenih v Avstriji 90.000 inozemskih delavcev.

DR. TONČIČ O POGAJANJIH O JUŽNI TIROLSKI

Avstrijski zunanji minister dr. Lujo Tončič Sorinj je tiskovnemu uradu Avstrijske ljudske stranke med drugim izjavil: »V ospredju med dejanji zunanje politike, ki jih je leta 1966 storila vlada zveznega kanclerja dr. Josefa Klausa, je bilo nadaljevanje pogajanj z Italijo za rešitev južnotirolskega vprašanja. Takoj po sestavi nove vlade so se pogajanja nadaljevala na podlagi razgovora, ki sem ga imel z italijanskim zunanjim ministrom Fanfanijem v Strassburgu. Od vsega začetka sem zagovarjal kot bistveno načelo našega obnašanja pri pogajanjih stališče, da za nas ni sprejemljiva nobena rešitev, v katero ne bi privolili južni Tirolci.

Sedaj pričakujemo rezultat pojasnil, ki jih je predsednik bocenskega pokrajinskega odbora Magnango zahteval od predsednika ministrskega sveta v zvezi z nekaterimi točkami ukrepov, ki naj jih Italija sprejme. Upam, da bo leto 1967 prineslo odličen korak naprej na poti rešitve južnotirolskega vprašanja.«

Govoril je zatem o drugih vprašanjih zunanje politike. V zvezi s svojim delovnim programom za leto 1967 pa je izjavil: »Na prvem mestu dnevnega reda dejanj mojega ministrstva za leto 1967 je nadaljevanje pogajanj za Južno Tirolsko. Ni nobenega drugega vprašanja zunanje politike, ki bi bilo tako pri srcu vsem Avstrijcem kakor vprašanje Južne Tirolske. Upam, da bodo kmalu dobile odgovor zahteve dr. Magnaga za pojasnitev nekaterih točk. Seveda se južnotirolsko vprašanje ne more rešiti od danes na jutri in vsaka naglica bi bila napačna. Toda mislim, da je prišel trenutek, ko je treba nadaljevati pogajanja do pozitivnega zaključka. Vse, kar moje ministrstvo lahko stori, bo storilo ob sodelovanju tirolske deželne vlade, katere glavar je Wallnoefer.«

DUNAJSKI »NEUES ÖSTERREICH« BO PRENEHAL IZHAJATI

Kot poročajo z Dunaja, bo z 31. januarjem nehal izhajati dnevnik »Neues Österreich«. Izdajatelj in posestnik lista, komercialni svetnik Fred Ungart je izjavil k temu: »Ni izključeno, da bo moral dnevnik prenehati, če v zadnjem trenutku ne najdemo kupca.« Fred Ungart že dalje časa išče za dnevnik, ki je od leta 1965 v stalnem primanjkljaju, nekoga, ki bi časopis kupil. Ker pa se naklada dnevnika zmerom bolj krči, a tudi inseratov je v primeri z drugimi leti zmerom manj, ni bilo možno doslej dobiti interesentov zanj. Uredništvu so tudi že javili, da bodo morali list koncem januarja ustaviti.

»Neues Österreich« so ustanovili leta 1945 kot »Organ demokratičnega zedinjenja«, pripadal je Avstrij. ljudski stranki, socialistom in komunistični stranki. Kasneje so komunisti odstopili.

Ko je komercialni svetnik pred nekaj leti prevzel časopis v svoje roke, je zasledoval neodvisno levo usmerjeno politiko. Pod njegovim vodstvom je sicer dnevnik pridobil na kvaliteti, a njegovega počasnega nazadovanja ni mogel več preprečiti. O ustavitvi lista se je že dalje časa govorilo.

S prenehanjem lista »Neues Österreich« se s tem zmanjša število dunajskih dnevnikov na osem; trije od teh pa so čisto strankina glasila. V razmerju z drugimi svetovnimi velemesti ima Dunaj še zmerom dovolj časopisov. Od teh osmih dunajskih dnevnikov pa se prodajajo z gospodarskim dobičkom še zmerom trije veliki, in sicer: »Kurier«, »Express« in »Kronen Zeitung«.

SLOVENCI
doma in po svetu

† Pavel Razberger — nestor gledaliških igralcev

Pred kratkim je umrl v 84. letu starosti nestor slovenskih gledaliških igralcev Pavel Razberger, umetnik, ki je skupno z Nučičem leta 1919 odprl slovensko gledališče v Mariboru in mu ostal vseskozi zvest, saj je praznoval na njegovih deskah 50-letnico umetniškega udejstvovanja.

V svojem dolgoletnem gledališkem dejanju in nehanju se nam odprejo poglavja dramskega igralca, operetnega in opernega pevca, dramskega in operetnega režiserja, glasbenika in skladatelja ter publicista in kronista.

Ta pristna umetniška osebnost se je rodila 1882 v Ljubljani. V rani mladosti se je na violini učil pri Josipu Heybalu, klavirja pri Pavlu Balogu in Francu Gerbiču, teorije, harmonije in glasbene zgodovine pa pri upravniku deželnega gledališča Mateju Hubadu.

Kot petleten deček je doživel požar, ki je upepelil stanovsko gledališče na Kongresnem trgu v Ljubljani. Prvič je bil nastavljen leta 1900 v Ljubljani, leta 1904 je odšel v Bakar na Jadranu, kjer je prevzel mesto kapelnika. Leta 1910 ga srečamo zopet v ljubljanskem deželnem gledališču; tu je igral in pel v dramah, operetah in operah. Poleg tega je še korepetiral, dirigiral in igral klavir za odrom. 1912 jepostal član Zemaljskog hrvatskog kazališta v Zagrebu.

V prvi svetovni vojni je služil v avstrijski vojski v Trstu, Gorici in Ljubljani. Leta 1918 je bil angažiran v novo ustanovljenem Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani, kjer je ostal eno sezono. Po kratkem bivanju v Osijeku (Vojvodina) je odšel v Maribor, kjer je ostal od njegove ustanovitve do upokojitve leta 1953. V tem razdobju se je njegova vsestranska umetniška narava sprostila v vseh panogah gledališkega udejstvovanja.

Naj naštejemo nekaj najznačilnejših vlog: Ded Primož v Verigi, Tonček v Divjem lovcu, Sirk v Razvalini življenja, Krjavelj v Desetem bratu, Jaka v Županovi Micki, Krnec v Kralju na Betajnovi, Hvastja v Hlapcih, Slepi Vlaho v Ekvinokciju, Miller v Kovarstvu in ljubezni, Talbot v Mariji Stuart, Kneftra v Lumpaciju vagabundu . . . Njegova zadnja vloga je bila general Schröder v Haškovem Švejku.

Velike zasluge ima Pavel Razberger za razvoj in priljubljenost slovenske operete. Prebrisani Amor so uprizorili v mariborskem gledališču leta 1935. Sledili sta ji opereti Rdeči nageljni (1937) in Zaroka na Jadranu (1939). V glavnem je iskal vzore v francoski buffo-operi, vendar je stalno vpletal v svoje skladbe narodne motive. Njegovo največje glasbeno delo pa je ljudska Povodni mož, ki jo je sprejelo v repertoar mariborsko gledališče v sezoni 1964—65, jo napovedalo v Gledališkem listu, kasneje pa se je izneverilo svoji obljubi in tako je moral komponist upanje na uprizoritev odnesti s seboj v grob.

Osebna vest iz Buenos Airesa

Na buenosaireški univerzi je končal pravne študije Janez Hren iz San Marina.

Slovenski mladinski zbor v Chicagu v ZDA

Pred kratkim je bil v Chicagu koncert tamkajšnjega slovenskega zbora Lige K. S. Amerikancev. Koncert se je pričel z „Gaudeamus igitur" in je obsegal pesmi I. Ocvirka, M. Tomca, p. Vendelina Špendova, M. Renerja, A. Geržinčiča, I. M. Škerjanca, Poldovskega, Mozarta, Rossinija, Fr. Ferjančiča, M. Fileja, Foersterja, Marolta in E. Adamiča.

Pevci so izvajali tudi Geržinčičev oratorij „Baraga" s solistom bas-baritonom čikaške opere Marijanom Ermanom in p. Vendelina Špendova kantato „Turki na Slevici", v kateri sta nastopila kot solista že omenjeni Marjan Erman in mezzo-sopran Marija Kranjc-Fischinger, ki se je ta večer poslovila od pevskega zbora in Slovencev v Chicagu, ker je odšla s svojim možem dr. Fischingerjem ml. v Washington.

Nagrada za pesnika Kamila Peteraja

Glavni tajnik mednarodnega Pen kluba David Carver je sporočil iz Londona slovenskemu centru Pen kluba v Ljubljani, da je v mednarodnem pesniškem natečaju žirija prisodila tretjo nagrado pesmi „Sadovnjak zimskih ptic" (Orchard of Winter Birds), ki jo je predložil avtor z imenom, oziroma očividno psevdonimom, Kamil Peteraj iz Ljubljane. Ta nagrada, ki jo organizacija Pen podeljuje v okviru tekmovanja mednarodnega pisateljskega sklada, predvideva enomesečno brezplačno bivanje v Veliki Britaniji, Franciji ali Italiji v vrednosti 300 ameriških dolarjev. Ker bi se moral nagrajen Kamil Peteraj povezati s tajništvom mednarodnega Pen v Londonu zaradi potovanja letos spomladi ali zgodaj poleti, vabi slovenski center Pen neznanega avtorja, da se čimprej oglasi.

Politični teden

Po svetu . . .

PODGORNI BO URADNO OBISKAL ITALIJO ZASEBNI SPREJEM PRI PAPEŽU

Sovjetski državni predsednik Nikolaj Podgorni bo od 24. do 26. januarja uradno obiskal Italijo. Obisk predstavlja vračilo obiska predsednika italijanske republike Gronchija v Moskvi leta 1960.

Iz uradnega sporočila ni razvidno, kako bo potekal obisk in so znane samo nekatere poluradne vesti, po katerih bo Podgorni gost italijanskega predsednika Saragata do 26. januarja, nato pa si bo verjetno ogledal nekatera italijanska mesta, med njimi Turin, in se bo vrnil kot zasebnik 29. januarja v Rim.

Sovjetski predsednik bo obiskal papeža

Kot zasebnika bo sv. oče Pavel VI. v privatni avdienci sprejel 29. januarja sovjetskega državnega predsednika Podgornega.

Tiskovni urad Vatikana te vesti ni niti zanikal niti potrdil in kasneje je ugledni glasnik ponovil, da se za sedaj nič točnega ne ve o sprejemu sovjetskega državnika pri papežu Pavlu VI. Vendar pa isti viri v tej zvezi opozarjajo, da Vatikan nikoli v naprej ne napove obiskov, ki imajo zaseben značaj, pa čeprav gre za izredno važne osebnosti. Točno isti postopek so uveljavili, ko je obiskal Italijo sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko. (Obisk je bil aprila minulega leta. To je bila tedaj prva avdienca kakega ministra komunistične države pri papežu).

S sovjetske strani o morebitnem papeževem privatnem sprejemu Podgornega, doslej še niso niti z besedico omenili. V Moskvi tudi lani niso obiska Gromika pri papežu poprej javili.

Vatikanski dnevnik »L'Osservatore Romano« je po avdienci sovjetskega zunanjega ministra dne 27. aprila 1966 izjavil, da niso pomenili tedanji privatni pogovori nobene spremembe rimsko-katoliške opozicije nasproti komunistični doktrini (nauku). Papeževa želja po sestanku z Gromikom je bila korak k prizadevanju Cerkve »z vsako zemeljsko silo« sodelovati, da bi tako zmogli premostiti velikanske težave in nevarnosti v svetu.

Papež Pavel VI. bo v tekočem letu 1967 sprejel vrsto pomembnih državnikov v Vatikanu. Prvi je obiskal sv. očeta 16. in 17. januarja britanski ministrski predsednik Harold Wilson v spremstvu svojega zunanjega ministra Georga Browna. Vatikanski krogi govorijo, da bo papež ob tej priložnosti načel vietnamsko vprašanje.

VAŽNE IZJAVE ZAHODNONEMŠKIH POLITIKOV

Podkancler Willy Brandt o odnosih z Vzhodno Nemčijo

Zahodnonemški podkancler in zunanji minister Brandt je na tiskovni konferenci sporočil, da bosta on in kancler Kiesinger prišla poleti na obisk v Rim, da se sestaneta z italijanskim ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom.

Zatem je Brandt izjavil, da bonnska vlada z naklonjenostjo gleda na predlog italijanskega zunanjega ministra Fanfanija za odpravo velikega tehnološkega prepada med Evropo in Združenimi ameriškimi državami. Pripomnil je, da bo bonnska vlada sporočila svoje predloge glede nadaljnjega postopka v zvezi s tem vprašanjem.

Nato je Brandt izjavil, da je bonnska vlada napravila »resen poskus, da poživi francosko-nemško sodelovanje, »ki je potrebno ne samo francoskemu ljudstvu, temveč tudi nemškemu in vsej Evropi«.

Zatem je izjavil, da želi bonnska vlada prispevati k obnovitvi stikov med Vzhodom in Zahodom ter k izboljšanju stikov z Vzhodno Nemčijo. Glede tega je izjavil, da namerava njegova vlada naslednje: 1. Izboljšati odnose s Sovjetsko zvezo in (tudi če Moskva ne sprejema pogajanj z Bonnom o nemškem vprašanju) izboljšati dvostranske, kulturne in tudi gospodarske odnose, ki zanimajo obe državi. 2. Utrditi in razviti nadaljnje kulturne, gospodarske in politične odnose z Vzhodno Nemčijo z namenom, da se pozneje navežejo redni diplomatski odnosi. 3. Razvijati nemški prispevek za mednarodno pomiritev.

Josef Strauß o obrambi Evrope brez Združenih držav Amerike

Minister za finance Strauss je dal intervju reviji »Der Spiegel«, v katerem govori o novi obrambni organizaciji Zahodne Evrope, ki naj bi omogočila zmanjšanje bremen Združenih držav Amerike, vendar pa ne bi Amerikanci zapustili Evrope. Ta novi obrambni sistem naj ne bi imel protiameriškega značaja, temveč za cilj olajšanje ameriških bremen, tako da bi morebitni umik ameriških čet ne poslabšal evropsko-ameriških odnosov in še zlasti nemško-ameriških odnosov.

Strauß nato priznava, da so različna mnenja v Bonnu in Parizu glede »sovjetske nevarnosti« in glede načina obrambe, in da francoska obrambna politika ne upošteva obstoječih tehničnih pogojev. Zaradi svojega zemljepisnega položaja in zaradi političnih razlogov je Francija nujno potrebna za evropski obrambni sistem. Nemčija, Francija in v enaki meri tudi Velika Britanija — pravi Strauß — so v istem zemljepisno-vojaškem položaju in zato morajo imeti iste obrambne zamisli. Glede atomske oborožitve pravi Strauß, da se strinja z izjavo kanclerja Kiesingerja, da Nemčija noče atomske oborožitve, takoj nato pa pravi, da je vedno zagovarjal ustanovitev evropske atomske sile, ki pa ne sme nadomestiti skupne politične organizacije.

To je prvi intervju Straußa reviji »Spiegel«, ki ga je v preteklih letih odločno napadala zaradi nacionalističnih tendenc in raznih škandalov, povezanih z njegovim imenom, zaradi česar je prišlo tudi do sodnih obravnav.

FRANCOSKI ZUNANJI MINISTER O VIETNAMU IN EVROPI

Francoski zunanji minister Couve de Murville je minuli teden na neki tiskovni konferenci izjavil, da bodo pogajanja o koncu vojne v Vietnamu mogoča, kadar se bodo vojskujoči zedinili o tem, da je treba sleherni tuji sili prepovedati intervencije tako v Severnem kot Južnem Vietnamu. Menil je, da pogajanja v tem trenutku niso mogoča zaradi mnenja, da je vojna izbruhnila zaradi napada Severnega Vietnama na južni del države. Res pa je, da je vojna izbruhnila, ker se je južnovietnamsko prebivalstvo uprlo vladi. Pristavil je, da Vietnamci ne bodo ustavili operacij vse dotlej, dokler ne bo nastala možnost za rešitev s pogajanji.

V pogovoru z zunanjepolitičnimi uredniki treh pariških časopisov je minister Couve de Murwille dejal, da je za Francijo koristno, da ima z Zvezno republiko Nemčijo dobre odnose in da sodeluje z njo. Hkrati je poudaril, da potrebuje njegova država dobre odnose tudi s Sovjetsko zvezo in z drugimi vzhodnoevropskimi državami. Pri tem je napovedal, da bi Francija utegnila odigrati vlogo pri izboljšanju zahodnonemško-sovjetskih odnosov.

Na vprašanje o italijanskem predlogu za sestanek na vrhu članic EGS (Evropske gospodarske skupnosti) — sestanek je predviden za marec ali april — je Couve de Murville odgovoril, da se bo Francija prizadevala ugotoviti, ali imajo članice Evropske gospodarske skupnosti podobne zamisli glede popuščanja napetosti, prenehanja hladne vojne, razvijanja odnosov z vzhodnoevropskimi državami in urejanja perečih evropskih problemov.

POMLAJENA BRITANSKA VLADA

V Veliki Britaniji je ministrski predsednik Harold Wilson minuli teden preosnoval vlado. Pred tem so minister brez listnice Douglas Houghton, ki je bil član kabineta (vlade) in sedem drugih ministrov odstopili, da bi izpraznili mesta mlajšim in bolj dinamičnim poslancem laburistične stranke. V vlado je prišel ponovno bivši zunanji minister Gordon Walker, ki je leta 1965 odstopil, ker ni bil izvoljen v parlament. Marca lani je bil izvoljen za poslanca in je postal v vladi minister brez listnice ter je bil kot član kabineta zadolžen za planiranje socialne politike.

Vodja Foreign Officea je ostal še nadalje George Brown. V vladi nista več tajnik za kolonije Fred Lee in minister za razvoj prekomorskih ozemelj Arthur Bottomley, ki pa je ostal minister za razvoj prekomorskih ozemelj.

Bivši minister za letalstvo Frederick Mulley je postal v novi vladi minister za politične in gospodarske zveze Velike Britanije z Evropo. Na tem položaju je bil doslej George Thompson.

. . . in pri nas v Avstriji

SOCIALNA KONVENCIJA MED AVSTRIJO IN JUGOSLAVIJO

S 1. januarjem je začela veljati konvencija o socialnem zavarovanju, ki sta jo sklenili Avstrija in Jugoslavija. Že prej je stopil v veljavo sporazum o zaposlovanju jugoslovanskih delavcev v Avstriji. Danes, ko so važni socialni predpisi glede bolezni, pokojnine in nezgode, so taki dogovori važni tako za ene kot za druge državljane. V Avstriji je vedno več slovenskih in hrvatskih delavcev, ki bistveno doprinašajo s svojimi silami k zdravemu gospodarskemu življenju Avstrije. Povsem pravilno je, da se jih pošteno plača in jim da človeka vredne delovne pogoje. Konec novembra je bilo v Ljubljani posvetovanje zastopnikov Koroške in Štajerske ter Slovenije in Hrvatske glede nadaljnega zaposlovanja jugoslovanske delovne sile pri nas. Prihodnje leto bo zaposlenih v Avstriji 90.000 inozemskih delavcev.

DR. TONČIČ O POGAJANJIH O JUŽNI TIROLSKI

Avstrijski zunanji minister dr. Lujo Tončič Sorinj je tiskovnemu uradu Avstrijske ljudske stranke med drugim izjavil: »V ospredju med dejanji zunanje politike, ki jih je leta 1966 storila vlada zveznega kanclerja dr. Josefa Klausa, je bilo nadaljevanje pogajanj z Italijo za rešitev južnotirolskega vprašanja. Takoj po sestavi nove vlade so se pogajanja nadaljevala na podlagi razgovora, ki sem ga imel z italijanskim zunanjim ministrom Fanfanijem v Strassburgu. Od vsega začetka sem zagovarjal kot bistveno načelo našega obnašanja pri pogajanjih stališče, da za nas ni sprejemljiva nobena rešitev, v katero ne bi privolili južni Tirolci.

Sedaj pričakujemo rezultat pojasnil, ki jih je predsednik bocenskega pokrajinskega odbora Magnango zahteval od predsednika ministrskega sveta v zvezi z nekaterimi točkami ukrepov, ki naj jih Italija sprejme. Upam, da bo leto 1967 prineslo odličen korak naprej na poti rešitve južnotirolskega vprašanja.«

Govoril je zatem o drugih vprašanjih zunanje politike. V zvezi s svojim delovnim programom za leto 1967 pa je izjavil: »Na prvem mestu dnevnega reda dejanj mojega ministrstva za leto 1967 je nadaljevanje pogajanj za Južno Tirolsko. Ni nobenega drugega vprašanja zunanje politike, ki bi bilo tako pri srcu vsem Avstrijcem kakor vprašanje Južne Tirolske. Upam, da bodo kmalu dobile odgovor zahteve dr. Magnaga za pojasnitev nekaterih točk. Seveda se južnotirolsko vprašanje ne more rešiti od danes na jutri in vsaka naglica bi bila napačna. Toda mislim, da je prišel trenutek, ko je treba nadaljevati pogajanja do pozitivnega zaključka. Vse, kar moje ministrstvo lahko stori, bo storilo ob sodelovanju tirolske deželne vlade, katere glavar je Wallnoefer.«

DUNAJSKI »NEUES ÖSTERREICH« BO PRENEHAL IZHAJATI

Kot poročajo z Dunaja, bo z 31. januarjem nehal izhajati dnevnik »Neues Österreich«. Izdajatelj in posestnik lista, komercialni svetnik Fred Ungart je izjavil k temu: »Ni izključeno, da bo moral dnevnik prenehati, če v zadnjem trenutku ne najdemo kupca.« Fred Ungart že dalje časa išče za dnevnik, ki je od leta 1965 v stalnem primanjkljaju, nekoga, ki bi časopis kupil. Ker pa se naklada dnevnika zmerom bolj krči, a tudi inseratov je v primeri z drugimi leti zmerom manj, ni bilo možno doslej dobiti interesentov zanj. Uredništvu so tudi že javili, da bodo morali list koncem januarja ustaviti.

»Neues Österreich« so ustanovili leta 1945 kot »Organ demokratičnega zedinjenja«, pripadal je Avstrij. ljudski stranki, socialistom in komunistični stranki. Kasneje so komunisti odstopili.

Ko je komercialni svetnik pred nekaj leti prevzel časopis v svoje roke, je zasledoval neodvisno levo usmerjeno politiko. Pod njegovim vodstvom je sicer dnevnik pridobil na kvaliteti, a njegovega počasnega nazadovanja ni mogel več preprečiti. O ustavitvi lista se je že dalje časa govorilo.

S prenehanjem lista »Neues Österreich« se s tem zmanjša število dunajskih dnevnikov na osem; trije od teh pa so čisto strankina glasila. V razmerju z drugimi svetovnimi velemesti ima Dunaj še zmerom dovolj časopisov. Od teh osmih dunajskih dnevnikov pa se prodajajo z gospodarskim dobičkom še zmerom trije veliki, in sicer: »Kurier«, »Express« in »Kronen Zeitung«.

SLOVENCI
doma in po svetu

† Pavel Razberger — nestor gledaliških igralcev

Pred kratkim je umrl v 84. letu starosti nestor slovenskih gledaliških igralcev Pavel Razberger, umetnik, ki je skupno z Nučičem leta 1919 odprl slovensko gledališče v Mariboru in mu ostal vseskozi zvest, saj je praznoval na njegovih deskah 50-letnico umetniškega udejstvovanja.

V svojem dolgoletnem gledališkem dejanju in nehanju se nam odprejo poglavja dramskega igralca, operetnega in opernega pevca, dramskega in operetnega režiserja, glasbenika in skladatelja ter publicista in kronista.

Ta pristna umetniška osebnost se je rodila 1882 v Ljubljani. V rani mladosti se je na violini učil pri Josipu Heybalu, klavirja pri Pavlu Balogu in Francu Gerbiču, teorije, harmonije in glasbene zgodovine pa pri upravniku deželnega gledališča Mateju Hubadu.

Kot petleten deček je doživel požar, ki je upepelil stanovsko gledališče na Kongresnem trgu v Ljubljani. Prvič je bil nastavljen leta 1900 v Ljubljani, leta 1904 je odšel v Bakar na Jadranu, kjer je prevzel mesto kapelnika. Leta 1910 ga srečamo zopet v ljubljanskem deželnem gledališču; tu je igral in pel v dramah, operetah in operah. Poleg tega je še korepetiral, dirigiral in igral klavir za odrom. 1912 jepostal član Zemaljskog hrvatskog kazališta v Zagrebu.

V prvi svetovni vojni je služil v avstrijski vojski v Trstu, Gorici in Ljubljani. Leta 1918 je bil angažiran v novo ustanovljenem Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani, kjer je ostal eno sezono. Po kratkem bivanju v Osijeku (Vojvodina) je odšel v Maribor, kjer je ostal od njegove ustanovitve do upokojitve leta 1953. V tem razdobju se je njegova vsestranska umetniška narava sprostila v vseh panogah gledališkega udejstvovanja.

Naj naštejemo nekaj najznačilnejših vlog: Ded Primož v Verigi, Tonček v Divjem lovcu, Sirk v Razvalini življenja, Krjavelj v Desetem bratu, Jaka v Županovi Micki, Krnec v Kralju na Betajnovi, Hvastja v Hlapcih, Slepi Vlaho v Ekvinokciju, Miller v Kovarstvu in ljubezni, Talbot v Mariji Stuart, Kneftra v Lumpaciju vagabundu... Njegova zadnja vloga je bila general Schröder v Haškovem Švejku.

Velike zasluge ima Pavel Razberger za razvoj in priljubljenost slovenske operete. Prebrisani Amor so uprizorili v mariborskem gledališču leta 1935. Sledili sta ji opereti Rdeči nageljni (1937) in Zaroka na Jadranu (1939). V glavnem je iskal vzore v francoski buffo-operi, vendar je stalno vpletal v svoje skladbe narodne motive. Njegovo največje glasbeno delo pa je ljudska Povodni mož, ki jo je sprejelo v repertoar mariborsko gledališče v sezoni 1964—65, jo napovedalo v Gledališkem listu, kasneje pa se je izneverilo svoji obljubi in tako je moral komponist upanje na uprizoritev odnesti s seboj v grob.

Osebna vest iz Buenos Airesa

Na buenosaireški univerzi je končal pravne študije Janez Hren iz San Marina.

Slovenski mladinski zbor v Chicagu v ZDA

Pred kratkim je bil v Chicagu koncert tamkajšnjega slovenskega zbora Lige K. S. Amerikancev. Koncert se je pričel z „Gaudeamus igitur" in je obsegal pesmi I. Ocvirka, M. Tomca, p. Vendelina Špendova, M. Renerja, A. Geržinčiča, I. M. Škerjanca, Poldovskega, Mozarta, Rossinija, Fr. Ferjančiča, M. Fileja, Foersterja, Marolta in E. Adamiča.

Pevci so izvajali tudi Geržinčičev oratorij „Baraga" s solistom bas-baritonom čikaške opere Marijanom Ermanom in p. Vendelina Špendova kantato „Turki na Slevici", v kateri sta nastopila kot solista že omenjeni Marjan Erman in mezzo-sopran Marija Kranjc-Fischinger, ki se je ta večer poslovila od pevskega zbora in Slovencev v Chicagu, ker je odšla s svojim možem dr. Fischingerjem ml. v Washington.

Nagrada za pesnika Kamila Peteraja

Glavni tajnik mednarodnega Pen kluba David Carver je sporočil iz Londona slovenskemu centru Pen kluba v Ljubljani, da je v mednarodnem pesniškem natečaju žirija prisodila tretjo nagrado pesmi „Sadovnjak zimskih ptic" (Orchard of Winter Birds), ki jo je predložil avtor z imenom, oziroma očividno psevdonimom, Kamil Peteraj iz Ljubljane. Ta nagrada, ki jo organizacija Pen podeljuje v okviru tekmovanja mednarodnega pisateljskega sklada, predvideva enomesečno brezplačno bivanje v Veliki Britaniji, Franciji ali Italiji v vrednosti 300 ameriških dolarjev. Ker bi se moral nagrajen Kamil Peteraj povezati s tajništvom mednarodnega Pen v Londonu zaradi potovanja letos spomladi ali zgodaj poleti, vabi slovenski center Pen neznanega avtorja, da se čimprej oglasi.

Naselitveni tokovi na Štajerskem

Slovenci imamo v Avstriji domovinsko pravico — Razstava v Gradcu je mnogim povedala resnico — Hvalevreden pogum zgodovinarjev.

Nismo še omenjali zanimive, odlično urejene in temeljito pripravljene razstave „Štajerski kmet", ki je bila lani v Grazu od 11. junija do 4. septembra. Poseben oddelek te razstave je prikazoval tudi, kako so nastale sedanje naselbine na Štajerskem in kako so prihajali in odhajali s sedanje avstrijske Štajerske razni narodi. Ta del razstave je bil tudi za slovenskega človeka nadvse zanimiv in je plod dolgoletnega znanstvenega raziskovalnega dela, ki se je razvilo zlasti po zadnji vojni in je dalo vrsto tehtnih razprav, publikacij in doktorskih disertacij.

Ker je iz dobe prve naselitve zelo malo dokumentarnega gradiva, so se ti znanstveniki temeljito lotili raziskav o tem, kako so nastala na Štajerskem imena krajev, naselbin, kmetij in gora, iz česar se da sklepati o narodnostni pripadnosti prvih naseljencev.

Ko še ni bilo čuti nemške besede

Glavni organizator razstave direktor štajerskega deželnega arhiva univ. prof. dr. Fritz Posch je na razstavi prikazoval naselitev dežele v glavnih obrisih takole: Jugovzhodni alpski prostor, kjer so bili po končanem preseljevanju narodov le še zelo redki ostanki romaniziranega keltsko-ilirskega ljudstva, je ob koncu 6. stoletja začelo nasaljevati slovensko pleme Slovencev, ki so prodirali do izvirov Save, Drave, Mure in Aniže. Ob teh rekah so se naselili Slovenci in politično organizirali v slovenski kneževini Karantaniji. Njihove naselbine so bile raztresene vzdolž rečnih tokov.

Le zelo redke listine segajo v 9. in 10. stoletje, ko so začela Štajersko in Koroško z zahoda naseljevati tudi bavarska plemena. Če bi lahko zasledovali razvoj še nazaj do konca 6. stoletja bi prišli po besedah dr. Poscha v dobo, ko v štajerski deželi še ni bilo slišati nemške besede. Ko so sredi 9. stoletja prišli vsi ti kraji skupaj s Karantanijo pod bavarsko in kmalu potem po uničenju države Obrov pod frankovsko oblast, je sledila močna nemška kolonizacija v dotlej čisto slovensko, vendar redko naseljeno območje. Obdelovalno zemljo so si novi kolonisti ustvarjali predvsem s krčenjem gozdov.

V 11. stoletju je bila sedanja dežela Štajerska še mešano naseljena s Slovenci in Nemci. Slovenske naselbine so čedalje bolj obkrožale nemške in tako je v 12. in 13. stoletju prišlo do tega, da so Nemci Slovence ponemčili.

Rdeče pike na razstavi

Ta razvoj je bil na omenjeni razstavi ponazorjen na velikem zemljevidu, ki je kazal izvor krajevnih imen v deželi. Na temelju obsežnih raziskav so na tem zemljevidu označena z rdečimi pikami krajevna imena slovenskega izvora, s črnimi pikami nemška krajevna imena, ki izvirajo še iz dobe pred naselitvijo Slovencev. Ohranjena slovenska imena gora pa so posebej označena z rdečimi trikotniki. Pogled na ta zemljevid je odkril najbolj gosto posejane rdeče pike v dolini zgornje Mure ter ob gornjem toku Aniže. Na severu so segale rdeče označbe tudi na območje štajerskega dela Salzkammerguta, kjer so imeli slovenski naseljenci po prelazu Pyhrn povezavo s slovenskim naselitvenim območjem na zgornjeavstrijskih tleh med doljnim tokom Aniže in reke Traun.

Goste so bile tudi slovenske naselbine na območju južnega dela avstrijske Štajerske zahodno od Mure, medtem ko je rdečih pik razmeroma malo v vzhodni Štajerski. Ta del Štajerske je mnogo trpel zaradi pogostih vpadov madžarskih plemen, ki so deželo opustošili in požgali in so jo šele pozneje ponovno kolonizirali.

Iz te dobe je zanimiv tudi izvor imena glavnega mesta Štajerske. Na desnem bregu Mure je stal grad, na levem, kjer je zdaj središče mesta, pa je bila obrambna postojanka Gradec. Zaradi zaščite so imeli severno in južno ob Muri obrambne »straže«, od katerih izvirajo sedanji krajevni nazivi Strass.

Izvor krajevnih imen

Poseben zemljevid je prikazoval na razstavi izvor krajevnih imen v dolini reke Mürz. V tej zaprti dolini, ki sega do prelaza Semmeringa, so se slovenske naselbine najdlje ohranile. Zato je tudi tu mnogo krajevnih imen slovenskega izvora. V tem oddelku razstave je bila prikazana v povečani fotokopiji listina iz leta 1030-40, s katero je friziński škof Egilbert zamenjal s plemenitašem Sigihartom posestva in podložne kmete v Scheiflingu (vzhodno od Judenburga). Med številnimi imensko navedenimi kmeti še vedno močno prevladujejo slovenska imena, kar priča, da je še v 11. stoletju tu prevladoval slovenski kmečki živelj.

Vsi ti razstavni objekti, kakor tudi ostali razstavni predmeti so pisani in podrobno komentirani v 600 strani ob segajočem katalogu razstave.

Četudi so slovenska naselja podlegla prevladajočemu nemškemu vplivu in germanizaciji, še danes spominjajo na prvotno slovensko prebivalstvo ne la imena krajev, ampak tudi ohranjene oblike hiš, kmetij in naselij, običaji ter razne oblike kmetijskega orodja, kar je prav tako prikazano v ustreznih oddelkih razstave, ki obravnava tudi razvoj zemljiške lastnine, kmečkih vstaj, zgodovinske oblike gospodarjenja, tlačanstvo, način življenja, prehrane, oblačenja itd. O vsem tem daje strokovna pojasnila obsežni razstavni katalog.

Ta razstava je pokazala, kako je na dnu tega, kar imamo v Avstriji na Koroškem in Štajerskem kultura slovenskega človeka in kako je razvoj teh pokrajin bil povezan z vsem slovenskim narodom, njegovo miselnostjo, čustvovanjem in usodo. Hvalevredno je pa to, da so se zgodovinarji in naravoslovni učenjaki upali to pokazati v javnosti. Novi pogledi na narodnost se tako ne kažejo več samo v besedah, ampak tudi v dejanjih. Gotovo marsikomu ni lahko premagati prej udomačeno gledanje na slovenski živelj, gledanje, ki ga preveva šovinistična in pretirana nacionalistična miselnost. Kar je ostalo sto in še več let mnogim ljudem na Štajerskem prikrito bolj ali manj, sedaj odkrivajo in tolmačijo stvarno, nepristransko na temelju svojih znanstvenih raziskav.

Mi se tega veselimo in le želimo, da bi tudi čim več koroških ljudi, posebno izobražencev, to spoznalo. Omenimo še, kar je napisal namestnik štajerskega deželnega glavarja **univ. prof. dr. Hans Koren** v posebni izdaji revije »Steierische Berichte zur Volksbildung und Kulturarbeit« (štev. 5, 1965), posvečene odnosom z Jugoslavijo in prizadevanjem za boljše medsebojno spoznavanje in razumevanje: **»Čas nacionalističnega in šovinističnega mišljenja je — po grenkih izkušnjah dvajsetega stoletja — dokončno za nami. Začenjamo razumeti narode in meje med narodi v resničnem pomenu.**

Poslanstvo škofovega vikarja

Poročali smo že, da je tržaški nadškof v skladu s koncilskimi odloki imenoval svojega vikarja za slovenske vernike. Za to novo mesto v škofiji je izbral kanonika msgr. dr. Lojzeta Škerla.

V Trstu izhaja mesečna revija „Mladika". Ta je objavila že več razgovorov z msgr. Škerlom o pomenu in delu škofovega vikarja na splošno in v Trstu še posebej. Ker je v naši škofiji veliko več slovenskih duhovnikov kot v tržaški in pričakujemo, da se bodo koncilski odloki tudi pri nas upoštevali, objavljamo razgovor z msgr. Škerlom na vatikanskem radiu.

Gospod monsignor, kaj je pravzaprav ta nova služba škofovega vikarja?

Služba je popolnoma nova in je v skladu z določbami 2. vatikanskega cerkvenega zbora. Koncil je priznal škofom večje pravice in večjo odgovornost; a zahteva, da si škofje izberejo primerne sodelavce in tako bolje uredijo svoje dušnopastirsko delo. V koncilskem odloku o službi škofov beremo tole navodilo: »Za vernike različnega jezika naj se poskrbi ali z duhovniki in župnijami tega jezika ali pa s škofovim vikarjem, ki dobro obvlada ta jezik in ima po potrebi tudi škofovsko posvečenje, ali pa tudi na kak drugi primernejši način.« Sv. oče je s posebnim odlokom, ki je stopil v veljavo 11. oktobra in v katerem so določbe za delno izvedbo koncilskih odlokov, izrecno potrdil službo škofovega vikarja. Določil in odmeril je področje in obseg te službe ter odkazal pravice. Zelo podrobno je poudaril, kakšno naj bo razmerje škofovega vikarja do škofa in do generalnega vikarja v škofiji in kakšno obliko naj ima njihovo medsebojno sodelovanje.

Kakšen je torej obseg te službe?

Vikar sprejme precejšnjo odgovornost pri vodstvu škofije. a to le na področju, ki mu ga odkaže škof, ker postane njegov namestnik in pomočnik. Brali smo, da je neki škof izročil vikarju skrb za študente srednjih šol in univerze; zopet drugi pa mu je n. pr. poveril kmečko prebivalstvo z vsemi problemi in težavami, ki so s tem v zvezi. Tržaški nadškof je vikarju izročil skrb za slovenske vernike.

Kakšne so pa pravice in dolžnosti vikarja na področju, ki mu ga je škof določil?

Škofov vikar ima na svojem področju iste pravice kakor generalni vikar za celo škofijo. Preprostemu človeku ta pojem ne pove veliko, a tu ne moremo na dolgo razlagati službe in pravic generalnega vikarja. In dolžnosti? Naj omenim le nekatere, ki jih lahko vsakdo razume: tako n. pr. skrb za slovenske duhovnike, ki jih bo laže vezala pri skupnem delu bratska ljubezen, ki ima svoj vir in pomen v božji ljubezni, katero moramo oznanjati in živeti. Dalje

(Nadaljevanje na 5. strani)

Sodobni kulturni portret

Tadeusz Rozewicz

Poljski poet Tadeusz Rózewicz je danes star 45 let in je od svoje prve pesmi razvil bogato dejavnost tudi v dramatiki in pisateljevanju. Bralci in kritiki mu priznavajo edinstveno mesto med pesniki poljskega povojnega rodu. Tujina pa z zanimanjem spremlja in prevaja njegove knjige. Tudi pri Slovencih ni neznan. Lani je izšel izbor iz vsega njegovega pesniškega opusa pri Državni založbi Slovenije. Ta obsežnejši izbor ga je prikazal še bolj celovito. Rózewicza je rodila vojna, ki jo je sam doživljal na lastni koži, izoblikovala ga je groza, s katero so ga prepojili mrtvi, rešuje ga naivni realizem — in smeh, pogosto celo posmeh. V eni svojih zgodnjih pesmi, ki so bile napisane in objavljene takoj po drugi svetovni vojni in so prinesle pesniku priznanje, ki ga uživa še danes, je Tadeusz Rózewicz napisal tudi te verze:

Star sem dvajset let,
sem ubijalec,
sem orodje
slepo kot meč
v rabljevi dlani;
ubil sem človeka
in z rdečimi prsti
sem božal bele ženske prsi.

Ne veruje v vstajenje telesa, marveč v nesmrtnost duha, ki ga celo nacistični zločin nad ljudmi ni mogel sežgati skupaj z mrtvimi. Rózewiczeve vojne slike so velikokrat brezupne, vendar brez njih ne bi bilo Rózewiczevega humanizma in odrešujoče poezije zaupanja v dobre stvari.

Takšen je prvi, zgodnji in sugestivni Rózewicz. Njegovi poeziji bi večkrat lahko rekli besedna platna. Drugi značilni zvok njegovih pesniških platen je njegovo hrepenenje po domu, njegovo domotožje po otroštvu in mladosti, katere sonce je ugasnilo v dimu iz človeških domov in trupel druge svetovne vojne, ki je vsej Poljski hudo prizadejala. Misli na rumenega papirnatega zmaja, ki je otroške oči peljal za seboj proti sinjemu nebu, misli na slovo, na mater in očeta in vse drobne domače stvari se pogosto vpletejo med njegove verze, na pogled suhe kot proza, vendar velikokrat prepričljivejše kakor razkošje oblik in sozvočje rim. Ti dve plati Rózewiczeve poezije zajameta pesnikovo preteklost, senčno in sončno stran njegovih spominov.

Seveda Rózewiczeva poezija ne živi samo od spominov, v njegovem razvoju je videti vse močneje vraščanje v ta konkretni svet in v tega razdvojenega, samemu sebi tujega človeka. Vrsto pesmi in pesniških iger je Rózewicz napisal na motive tesnobe sodobnega sveta in njegovih najaktualnejših vprašanj: kako, s kom, kam? V teh motivih se Rózewiczev realizem meša s kozmičnim strahom in njegova zemeljskost z vizijami, ki se jim celo pesnikov prirojeni smisel za konkretno, za stvarno ne more upreti. Tako se Rózevicz s temi pesmimi uvršča med tiste moderne pesniške preroke na tej in oni strani železne zavese, ki so začeli prej kot politiki govoriti skupni jezik strahu, ki mu le redko proti koncu zasveti upanje.

Toda pesnik Rózewicz razmišlja tudi o svojem poklicu, o poetu, o tem, kaj je in kaj sploh še more postati poezija. Od časa do časa se mu vplete v knjigo pesem, ki je namenjena v prvi vrsti samemu sebi, lastnemu premisleku. In res je Rózewicz o svojem delu veliko razmišljal, saj si je izmislil zanj celo originalno orodje: rózewiczevsko pesniško govorico, svojstven jezik in izraz, govorico literarnega samotarja, podobno njegovemu življenju, odmaknjenemu od velemestnega kulturništva: živi namreč v malo znanem šlezijskem mestu Gliwicah. V tem svojem jeziku in po svoje je govoril tudi takrat, ko so drugi govorili po tuje. In ko so se mnogi prejšnji hrupneži nenadoma začeli seliti nekaj v meglo, je Rózewicz ostal doma. Priboril se je do pesniške neodvisnosti, ki je vzrok, da ji ljubitelji poezije radi prisluhnejo.

S temi motivi, ki smo jih navedli v tem sestavku, se pečajo predvsem njegove pesmi. Izmed mnogih so za Rózewicza značilne predvsem te: »Pustite nas«, »Pokol otrok«, »V naglici«, »Hotelske sobe«, »Neznano pismo«, »Plitvo hitreje«, »Odložili so breme«, »Patetična šala«, »Chaskiel«. Lojze Krakar jih je prevedel v slovenščino.

Dopis z Dunaja: prof. Marijan Rus

3

Kvintet (peterospev) gledaliških zgodb

BASIST IN OSMINKA VINA

(Nadaljevanje in konec)

Te vrste pevci so predstavniki nizke moške glasovne registrature. Na opernem odru predstavljajo starce — zdaj dobre, zdaj surove narave — krvnike, pijance, debele patre in suhe profesorje, stare zaljubljene norce in »oplažene« šaljivce. Le redkokdaj so brez dolge in sive brade, ponajveč v lastnih naravnih ali pa v tujih umetnih plešah. Ker sem sam 29 let prepeval vloge te stroke, mi nikdar ni bilo prav všeč, če je razjarjeni direktor trdil, da niso samo tenoristi »udarjeni«, temveč tudi basisti, to pa kar za celo oktavo globokeje. »Ves teater je norišnica«, tako je kričal, »opera pa je zavod za neozdravljive!« Seveda ni resno mislil! Tudi njegova jeza je bila teater!

O enem največjih pevcev — basistov mi je garderober Novak, kot vsak pravi Dunajčan iz Brna doma, obširno pripovedoval.

»Richard Mayr, to vam je bil od nog do glave pravi gospod starega kova. Bil je iz Salzburga doma. In, če je sodeloval na salzburškem glasbenem festivalu, se je na dan prve vaje ob 9. uri zjutraj s kočijo pripeljal v svoje rodno mesto. Na tisoče in tisoče ljudi mu je klicalo in mahalo v pozdrav. V kmečko nošo oblečen, z viržinko v ustih in z bičem v rokah, — tako je sam »kučiral« do svoje rodne hiše.

Njegov oče je bil v Salzburgu poznan in spoštovan hotelir. Ko je sin hodil v sedmi razred gimnazije, je oče povabil 5 njegovih sošolcev — prijateljev v svoj hotel. Vse je bilo zastonj: soba, hrana, cigare in pijača. Vsaj 'v prvem tednu je bilo tako! Potem pa je oče s pestjo udaril po mizi in rekel, da bo zdaj drugače:

»Fantje, preveč se nalivate! Zdaj bodo obroki alkohola prišli pod strogo kontrolo! Vsak od vas bo dobil na dan samo še osem vrčkov piva (4 litre!) in pa pol litra vina! In niti ene kaplje več! Nazadnje bodo vaši starši mene dolžili, da vas navajam k pijančevanju!«

‚Kaj pa, če bo huda vročina?' so fantje kar v zboru vprašali.

‚To pa je nekaj drugega,' je odvrnil neizprosno strogi šef. O dodatkih bomo še posebej govorili, vi žolne žejne!'

Zadnja leta je zdravnik mojstru prepovedal piti alkohol. Najbrž je bil to vzrok, da je prerano umrl.

Pa me je v odmoru med predstavo poslal v kantino in mi takole naročil:

‚Novačku moj, prinesi mi osminko vina, za sebe pa ga prinesi pol litra!'

Moral sem sesti k njemu. In ko sem prvi kozarec na dušek izpraznil, je dobri moj šef globoko vzdihnil: »Ja, ja, to so bili časi!« In solze je imel v očeh! V oporoki mi je zapustil svoj prekrasni kostim iz »Rosenkavalirja«! In mene, tepca, so pregovorili, da sem ga prodal. Kar jeza me pograbi, če se spomnim na to! No, pa saj ni čudno, če v tej zmešani hiši človek izgubi živce in presojo!«

CELOVEC
(Pozimi na Kanarskih otokih)

To je bil naslov predavanja, ki ga je priredil g. Niko Karner slovenski farni družini v Celovcu.

Lepe barvaste slike in prijetne besede so nam sredi zimskega mraza pričarale deželo polno sonca, cvetja in banan in nam zbudile željo po kopanju v slani morski vodi.

Predavatelj nas je popeljal z letalom iz Münchena v Severno Afriko in od tod na Kanarske otoke. Doma je bil tedaj sneg in mraz, na jugu pa cvetoča pomlad.

Otoki so vulkanskega izvora. Zemlja je sicer rodovitna, vendar je vegetacija zelo odvisna od umetnega namakanja. Saj povprečno dežuje tam le kake tri dni v letu. Poljedelci si res z velikim trudom služijo svoj vsakdanji kruh. Rodovitno zemljo morajo deloma od daleč navoziti in jo v določenih plasteh razprostreti po umetno narejenih vrtovih. Pri tem morajo nasuti prst, ki je v stanju sprejeti in obdržati največ vlage, na vrh kot zadnjo plast.

In uspeh je zagotovljen. Slike so nam dokazale, kako dobro uspevajo tam banane. In cvetje, ki ga pri nas vidimo le sem ter tja v cvetličarnah, uspeva tam na prostem in očara z lepoto, veličino in razsežnostjo.

Kakor je delo na polju težko, tako je pa ljudstvo, ki govori špansko, preprosto in čisto. Komplikacij s preskrbo mleka, ki dela civiliziranemu svetu dostikrat toliko težav, tam ne poznajo. Mleko dovažajo do potrošnika s potujočo mlekarno — s čredo koza. Kdor si želi lonček mleka, mu ga pastir na mestu lastnoročno pomolze v posodo — zajamčeno sveže, zdravo mleko!

In še novost za kuharice! V bližini ognjenikov je zemlja še zelo vroča. Tako je mogoče skuhati jajce kar v prsti: za eno minuto ga je treba zagrebsti v zemljo, in pirh je kuhan. Po teh vročih predelih seveda ni mogoče hoditi peš, tudi avtomobilske gume ne vzdrže te vročine. Za izletnike imajo zato velblode — zelo neudobno prometno sredstvo, kot je ugotovil predavatelj na podlagi lastne izkušnje.

Kdor se pa hoče o vsem tem osebno prepričati, mora pohiteti, ker prav zdaj, ko je pri nas zima, more doživeti prijetno pomlad na Kanarskih otokih.

MAŠNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU, **Celovec**, Viktringer Straße 5, tel. 22 51.

ŽELINJE
(Razne novice)

Da ne boste mislili, da so nas Želinjčane izbrisali z zemljevida, se danes zopet oglašamo.

Najprej sporočamo, da je umrla 7. maja 1966 Apolonija Zuppanova, po domače Hobjanova teta, stara 84 let. Lep pogreb je pokazal, kako je bila spoštovana. Koliko je pomagala pri cerkvi sv. Štefana. Če se je kaj popravljalo in nabiralo zanjo, je bila zmeraj med prvimi in koliko revežev je pogostila, ve samo Bog.

Bila je zavedna Slovenka, zmeraj naročena na slovenske liste in knjige Mohorjeve družbe, prav zategadelj je morala pretrpeti tudi dosti bridkih ur, a je vse junaško prenašala.

Dolga leta je vzorno gospodarila na Hobjanovi kmetiji v Vati vesi pri Št. Štefanu. Ko so ji moči popustile, je oddala posestvo v mlade roke, ki sedaj izvrstno gospodarijo, da so za vzor marsikomu.

Draga teta Lonij! Odpočij se v krogu tvojih staršev in sester in na svidenje nad zvezdami.

Poleg tega moramo še sporočiti, da imamo novo asfaltirano cesto iz Šmartna skuzi Rute, Hudi kraj in proti Djekšam. Globoko smo morali seči v žep, pa nič zato, saj je bila cesta tako nujno potrebna, ker smo imeli prej strmo in ozko pot, da današnjim razmeram ni več odgovarjala.

Veliko zaslugo pri gradnji te ceste ima vovbrški župan, ki je napravil zanjo veliko potov in imel veliko skrbi, da je šlo delo naprej. Če kdo želi in hoče, se lahko sam osebno prepriča, če se pelje po tej cesti proti Oprisnikovemu vrhu. Tamkaj si je postavil Hirnikov Šimej lepo hišo in odprl gostilno, da lahko gostom postreže, ki se peljejo proti Djekšam. To je silno lep kraj, da se vidi daleč naokrog, celo Celovec se vidi; če pa kdo preveč v glažek pogleda, pa vidi kar dva. Postrežba v gostilni je izborna, prvi glažek je zastonj, pri drugem se dva plačata! Torej prepričajte se sami.

Pri nas na Koroškem

ŠT. JAKOB V ROŽU
(Miklavževanje)

V nedeljo, 4. decembra, nas je obiskal sv. Miklavž, najprvo namišljeni v otroški velikosti, nato večji, ki je malega bojazljivca pozval izpod mize; s škofovo kapo pod pazduho je jecljaje molil in obljubljal, da ne bo več onečaščal škofove časti. Nastopila sta še Peter in Pavel in tožila nad sitnostjo male radovedne dušice, ki je prišla v nebesa in ji je bilo vse novo — in je še hotela vedeti, kako je mamici in bratcu na zemlji ...

Za silo je mala zavesa zastrla pogled na oder in spet se je odprla: prišel je »pravi« Miklavž in začel pogovor z nami v dvorani, popoldne z otroki, zvečer z odraslimi; pohvalil in pokaral je, kakor je pač vsak zaslužil. Nato je pozival srečolovce k sebi na oder in izročal dobitke ter pohvalil farane, da pridno pomagajo dokončevati dvorano in opremo odra.

V ponedeljek zvečer pa je Miklavž obiskal naše male po družinah. Da ne bi morali čakati predolgo, si je naprosil pomočnikov, ki so v njegovem imenu prišli na vasi in stopili v družine, da obdarujejo pridne z darovi, poredneže in lenuhe pa s šibo. In prav za ta večer je začelo snežiti, da je bila vozačem pot nevarna. Dobro, da hujše nesreče niso utrpeli pri neljubih »poljubih« na podroškem klancu. Miklavževanje se je zaključilo pri skupnem nastopu vseh pomočnikov Svetega v samostanu, kjer so v skupinah prihajale gojenke po darila, in s pozno večerjo v obednici. So ljudje — ti pomočniki Miklavža in njih spremstvo — angeli, zato so bili po napornih urah lačni. Da jih le ni bilo preveč, ki bi že grede omagovali in se v gostilni krepili. Zanimiva bi bila slika za g. Zaletela, kako Miklavž ugaša žejo ob spremstvu angelov ...

Božični prazniki so bili lepi. Po dolgih mesecih so nam zopet zapele orgle. Tone Nagele nam je pričaral vso lepoto božičnih melodij in pevci so nam doživeto podali naše božične pesmi, ki jih je v številnih vajah naučil »stric« France iz Podgorij. Vsem smo hvaležni.

Po dolgem čakanju smo le dočakali — božjo službo v dvorani farnega doma. S slovesno božjo službo na praznik razglašenja Gospodovega smo otvorili vrsto zimskih nedelj, ko se nam ne bo treba siliti v hrib, da bi se segreti prehlajali v mrzli cerkvi. Žal, da je tudi dvorana še mrzla. Upamo, da bomo do prihodnje zime imeli kurjavo in toplo dvorano. Kljub temu smo dvorano napolnili do zadnjega kotička in zasedli tudi galerijo (nad garderobo). Ocenili so nas čez štiristo.

ŠT. JURIJ pri PLIBERKU
(Smrt Antonije Mandelc)

Tudi Št. Juriju pod Peco ne prizanaša smrtna kosa. Tokrat se je ustavila pri Antoniji Mandelc, rojeni Grilc. Šele pred nekaj leti sta si s svojim možem sezidala lično hišico in ustvarila tako svoj lastni dom.

Dobri Bog jima je podaril tri otroke, in sicer: dva fantka in eno deklico.

Tončka Mandelc je bila kot ognjišče in luč svoje družine. Ogrevala je svoj dom in svojo družino s pridnostjo in marljivostjo ter požrtvovalnostjo in vernostjo. Vendar ji ni bilo dopuščeno, da bi s svojo družino uživala sad svojega dela, truda in trpljenja. Rajna Tončka je tudi zelo rada zahajala vsako nedeljo k božji službi.

Pokojna Antonija Mandelc je bila še mlada, saj je imela komaj 34 let, pa je morala že tako rano v grob.

Že predlanskim so se pokazali prvi znaki njene bolezni. Obolela je na želodcu. Morala je iti na operacijo v bolnico v Celovec. Po dobrih sedmih mesecih je prišla končno domov. Po nekaj tednih je spet okrevala in se počutila kar dobro. Lotila se je dela z vso svojo pridnostjo.

Lani v jeseni pa jo je napadla drugič zavratna bolezen. Zopet je morala zapustiti svojo družino in se podati v bolnišnico na zdravljenje. Lotila se je je strašna, neozdravljiva bolezen: rak na jetrih. V bolnici je bila štiri tedne. Zdravniki, ki so ugotovili njeno bolezen, so ji dovolili oditi domov. Tu pa je domači zdravnik prihajal vsak dan z injekcijo, da bi ji na ta način lajšal strašne bolečine. Tončka pa je bila trdna in je vse prenašala mirno in jih skrivala pred drugimi. Bila je zares prava mučenica. Vsi domači so vedeli, da bo morala umreti, le ona sama je imela še trdno upanje in voljo, da bo še ozdravela in dalje živela za svoj ljubi dom in družino. Pri polni zavesti je bila skoraj do zadnje ure svojega življenja. Sosede so jo večkrat obiskale in ji bile v tolažbo, da je lažje prenašala svojo neizprosno usodo.

Dva dni pred smrtjo pa je utihnila njena govorica, hkrati pa so popustile tudi njene bolečine. Med boleznijo je prejela večkrat sveto popotnico, ki sta jo ji prinašala naša gospoda kaplana. Tončka je tudi zelo veliko molila v svoji bolezni. Lahko rečemo, »da je umrla s Kristusom in z molitvijo na ustih.« Tako umirajo pravični!

V soboto, 10. decembra 1966, se je ločila od te solzne doline. Tako je po večtedenskih bolečinah v zgledni potrpežljivosti ugasnila za to življenje.

Vsa čast in zahvala pa gre Oberovi materi in vsem tistim, ki so ji v kratkih štirih tednih njenega mučnega življenja bili najbližje in ji pomagali.

V ponedeljek, 12. decembra 1966, smo spremljali pokojno Tončko v zelo velikem številu k zadnjemu počitku na libuško pokopališče. Naš gospod župnik Kulmež je imel ob tej priložnosti tudi lep nagrobni govor. Zares tako živo in žalostno je gospod župnik orisal njeno trpeče življenje, da se je moralo še največjemu korenjaku orositi oko. Pri pogrebu sta pela tudi moški in mešani zbor, tako na domu žalosti, kakor pri pogrebni maši in ob odprtem grobu.

Njenemu možu, otrokom in vsem sorodnikom ter znancem ob tej priliki izražamo naše najiskrenejše sožalje.

Osmošolci (8a) Slovenske gimnazije v Celovcu vabimo na veseloigro

NAMIŠLJENI ZDRAVNIK

(H, Weigel),
ki bo v nedeljo, dne 22. januarja 1967, ob pol treh popoldne na Radišah v dvorani pri cerkvi in ob osmih zvečer v Št. Primožu pri Voglu.

FELDKIRCHEN

Danes, v četrtek, 19. januarja, je popoldne pogreb na tukajšnjem pokopališču našega rojaka **inž. Antona Böhma,** tekstilnega inženirja in geometrijskega tehnika, ki je umrl 15. januarja po kratki bolezni v bolnišnici Fürstenfeld v 62. letu starosti. Stanoval je v Rudersdorfu na Gradiščanskem. Za njim žalujejo: sinova Karel in Edmund, brat p. Edi Böhm, D. J. in žena Silva. Naj počiva v miru!

ROJAKOM IZ OKOLICE JUDENBURGA

priporoča Družba sv. Mohorja v Celovcu žago, ki jo vodi Anton Dernič v Thalheim 38/Mür 38, Stmk. Žaga po ugodnih cenah. Prav tako dobavlja žaganje.

16. SLOVENSKI PLES
bo v petek, 20. januarja 1967 v Delavski zbornici v Celovcu.
Igrata:
Jazz-ansambel Mojmira Sepeta s pevci in trio Vitala Ahačiča.
Polnočni spored.

Pisma bralcev

Pod zgornjim vzglavjem smo že večkrat objavili v listu kak dopis naših bralcev. Pri tem ni rečeno, da se uredništvo z vsebino dopisa tudi strinja. Dopis, ki ga priobčimo v tej številki, nam je poslal za objavo cand. phil. Feliks J. Bister z Dunaja.

Uredništvo

Demokracija je bistveno diskusija. „Naš tednik — Kronika" je prav v minulem letu dokazal, da je demokratični list, četudi bi se dala po mnenju ista demokratičnost še precej razširiti in predvsem toliko utrditi, da bi v bodoče postalo priznanje svobode demokratičnega razgovora, torej razgovora med duhovno različnimi partnerji, zares načelna podlaga izdajatelja in uredništva in ne le „slučajna" odločitev. (To je brezdvomno tudi iskrena novoletna želja lepega števila bralcev NTK!) Demokracija je diskusija. Vsaka resna diskusija pa vključuje samokritiko in kritiko partnerja.

Najprej samokritika: Drži, da smo se visokošolci n. pr. v preteklem letu prav radi javljali tedaj, ko je bila priložnost za kritiko, po domačem „za napad". Pri konstruktivnem sodelovanju pa nas do sedaj še ni bilo. Saj razen kulturnega dela v Klubu slovenskih študentov na Dunaju je še vedno očividna abstinenca visokošolcev na delovnem področju naših prosvetnih in političnih organizacij na Koroškem. (Seveda organizacije kot take se do sedaj tudi niso še posebno prizadevale, da bi pritegnile prav visokošolce.) Marsikateri starejši želi, naj študent samo študira. Študentova prva skrb ostane gotovo študij in temeljita poklicna izobrazba. Dejstvo pa je, da so brez izjeme vsi, danes aktivni kulturniki, začeli z narodnim delom prav v visokošolskih ali celo že v srednješolskih letih. Tisti pa, ki so samo študirali, morda nadvse vzgledno, so videli tudi po končanem študiju večinoma samo svoj poklic in nič več.

Ne glede na to, da je skoraj vsako sodelovanje odvisno od vabila oz. spodbude, bomo morali v bodoče na vsak način aktivirati posameznike (visokošolce in druge) za primarno akcijo, za konkretno delo v politiki in prosveti. Kritika je sekundarna, čeprav krvavo potrebna v naših koroških razmerah. Visokošolci bomo radi dokazali v praksi svojo demokratično zrelost in sposobnost, ko bomo prenesli kritiko svojega lastnega dela. Upam, da ta kritika ne bo izostala, ker naše napake gotovo ne bodo izostale. Saj sploh ni dela brez napak! Ali?

Kritika partnerja: Kdo je naš partner? Za partnerja imamo pravzaprav vse starejše generacije, v prvi vrsti pa tiste, ki trenutno vršijo funkcije v raznih narodnih ustanovah in organizacijah. Z njimi se srečavamo na sejah, sestankih, seminarjih, proslavah in drugih prireditvah; le redkokdaj pri konkretnem delu. Njihove govore poslušamo, njihove članke beremo v časopisih. Od njih pričakujemo zboljšanje ali vsaj utrditev narodno-manjšinskih razmer na Koroškem. Razumljivo, da zasledujemo torej visokošolci prav njihove nastope in korake nadvse kritično, ker zasledujemo celotni kulturno-politični razvoj.

Naravno, da se dostikrat ne strinjamo s tem ali onim korakom, s to ali ono odločitvijo, ker se nam zdi ne samo napačna, ampak tudi zastarela. „Zastarelost" je namreč tolikokrat vsebina in ostrina našega očitka, ker dobro vemo, da hočejo tudi naši partnerji biti sodobni. V tem nastaja tako imenovani generacijski problem, ki se mora nujno pojaviti tudi med koroškimi Slovenci z vso svojo radikalnostjo. Mladi nastopamo z zahtevo po stoodstotni pravilnosti naših dejanj. Na drugi strani pa tudi mladi vemo, da grešimo, da grešimo morda prav v tistem trenutku, ko zahtevamo zase absolutno sigurnost. Žalostno vendar je, da tolikokrat ni razumnega spovednika, ki bi nas ne načelno, temveč praktično razumel v našem položaju. To nas seveda rani. Da pa ne bi čutili svojih bolečih ran, zaostrimo hote ali nehote svoj boj, ker v napadu ne poznamo občutljivosti. S tem pa nastane med nami in našimi partnerji prepad, ki ločuje tam, kjer bi morali biti najmočneje povezani. Tako krivda ni samo naša!

Ob svojem novoletnem razmišljanju se vprašam torej: Gradimo zares na zdravih temeljih? Pravzaprav bi moral vprašati: Smo do sedaj sploh gradili na zdravih temeljih? In čudno, ne morem pritrditi, ker vsakega izmed nas, ki dobro in pazljivo zasleduje naš kulturno-politični razvoj, skrbi, kam bo nas privedlo naše organizacijsko in individualno delo. Bodimo končno odkriti in stvarni in ne varajmo se sami dan za dnem, mesec za mesecem, leto za letom. Tu in tam se izpove na naših letnih občnih zborih ta ali ona zahteva po temeljiti re-

(Dalje na naslednji strani)

NAMESTO VENCA je darovalo CELOVŠKO KULTURNO DRUŠTVO v spomin na svojega člana dr. Jožefa Glančnika, ki je odšel k Bogu po plačilo, 200.— šil. za potrebe akademskega doma »Korotan« na Dunaju.

Pri nas na Koroškem

LIBUČE

(Pogrebi)

V letu 1966 je Božji orač na libuški, sv. Andreja božji njivi zaoral brazde svežih grobov šestnajstkrat in je vanje položil seme za novo rast v večnosti.

Prvi grob se je odprl 9. januarja 1966 Mariji Vogel — Kajžnikovi iz Ponikve. Stara je bila 79 let.

Drugo krsto smo odnesli od Brdnika, kjer je po dolgi mučni bolezni preminila Žrebelnikova mati, Marija Krajnc. Cela njena življenjska pot je bila prepletena s trnjem. 79 let je vdano nosila križ. Eden njenih sinov, slaboumen je zgorel, ko je gorela šupa, drugega so iz slaboumnice v Hitlerjevem času odpeljali v plinsko celico.

13. februarja, kakor smo v »Tedniku« že poročali, je bil pogreb Antona Primoschitza, zaslužnega moža v občinskem obratovanju skozi dolgo vrsto let. Star je bil 73 let.

V starosti 89 let je bila 9. marca pokopana Marija Würzer iz Derveše vesi.

Avguštin Spitz iz Podkraja je umrl tragične smrti in smo ga pokopali dne 25. marca. Star je bil 53 let.

29. marca pa je že zagrnila gomila Katarino Bakovnik iz Ponikve v starosti 70 let.

Leopold Srienz iz Ponikve je bil v starosti 35 let, po tragični smrti pokopan 1. aprila 1966.

V starosti 89 let je bila Marija Wald iz Borovja pokopana 29. maja.

17. junija je bila položena k zadnjemu počitku V. Prevalnik iz Ponikve, stara 87 let.

Smrt ni nehala kositi in je neusmiljeno, nenadoma prerezala nit življenja 64-letnemu Anzeju Borovčnik iz Zgornjih Libuč. Bil je izvrsten izdelovalec-samouk razne domače obrti, kmetijskega orodja, in ga bližnja in daljna soseščina težko pogreša. Pokopali smo ga 22. julija.

Vedno bolehni Peter Snedec iz Ponikve je preminil v starosti 29 let in smo ga pokopali 7. avgusta.

Veličasten pogreb je bil 15. avgusta, ko smo polagali v prezgodnji grob Ignaca Glavarja, dobro znanega posestnika industrije parketa in kmetovalca. Bil je priljubljen pri odjemalcih, delavcih in sosedih. Tragična smrt ga je dohitela v Vrbskem jezeru. Šele v 50. letu starosti zapušča ženo in nedorasle otroke.

Za tem pogrebom je šla 18. septembra v večnost Johana Žagar (Schager) iz Ponikve. Dosegla je starost 86 let.

Matej Bornik — Mozovov posestnik iz Grabl se je s traktorjem smrtno ponesrečil in smo ga pokopali 15. oktobra. Bil je neporočen, star 40 let.

21. oktobra pa smo šli zadnjo pot k Sv. Andreju s Šimanom Ižepom iz Šentjurja, star 74 let.

Grenke solze so škropile sveže grobove rajnih, vendar je v žalost posijalo upanje, v veri, da se v večni ljubezni zopet združimo nad zvezdami.

Dragi rajni, počivajte v božjem miru!

Ostanite zvesti naročniki „Našega tednika!"

Pisma bralcev

(Nadaljevanje s 4. strani)

formi, se uvidi potreba po korajžni reformni akciji celotnega sistema, a reforma kljub vsemu ne prodre.

Veseli človeka, da je „Vera in dom" spremenila svoj naslov v „Družina in dom". Toda s spremembo naslova se še davno ni spremenila duhovna orientacija in vsebinska kvaliteta mesečnika. Uredništvo in uprava bosta imela tudi v novem letu še iste težave in skrbi.

Presenetilo je bralca (— dognal sem, da nisem samo jaz presenečen —), da je glasilo „Narodnega sveta koroških Slovencev" izgubilo svoj prejšnji uveljavljeni naslov „Naš tednik — Kronika", ko je pri novem letniku odpadla beseda „Kronika". Razočaran sem odložil novoletno številko lista, od katerega sem pričakoval prav v novem letu novih, to je sodobnejših ukrepov. Moje globoko razočaranje je utrdil še podnaslov „kulturno-politično glasilo avstrijskih Slovencev". Pri najboljši volji ne morem več slediti tozadevni utemeljitvi predsednika NSKS, ko zagotavlja v svojem novoletnem uvodniku: „V novem podnaslovu „Našega tednika" je izpovedano, da bo tudi to glasilo skušalo v bodoče zajeti še širši krog bralcev in sotrudnikov." Sta se morala spremeniti naslov in podnaslov udomačene „Kronike", da lahko zajamemo „še širši krog bralcev in sodelavcev"? Krog bralcev in sodelavcev naših časopisov so prej ko slej koroški Slovenci, čeprav štejemo dovolj naročnikov izven mej naše dežele. Prepričan sem, da je prav vse te naročnike, ki so kot koroški Slovenci v drugih deželah Avstrije ali v inozemstvu, bolj zanimala rajna Kronika, ki je izpovedala že v svojem podnaslovu — „kulturno-politično glasilo svetovnih in domačih dogodkov" — najširšo orientacijo in svojo na splošno priljubljeno glavno nalogo, kakor novorojeni „Naš tednik", ki se odpove v svojem podnaslovu starodavnemu zgodovinskemu, etničnemu in celo pravnemu pojmu „koroški Slovenci". Bivši tednik je bil prava KRONIKA vseh naših važnejših narodnih dogodkov.

Če je zdaj izdajatelj lista, torej „Narodni svet koroških Slovencev" (NSKS), dosleden, se mora sam čimprej preimenovati v NSAS, „Narodni svet avstrijskih Slovencev". Toda preimenovanja časopisov, organizacij in ustanov ne bodo rešila našega narodnega vprašanja. Spremeniti se mora družba po novem sodobnem duhu! Duh je edina odločilna sila in edina podlaga vsake resne reforme! Saj pravi o njem nemški filozof Friedrich Wilhelm Nietzsche (1844—1900), da je „življenje, ki samo reže v življenje." Isto je spoznala pred leti avstrijska katoliška mladina, ko je izbrala za svoje delovno geslo besede: „Ne izbrišite duha!" Brez duha ni življenja, ne za posameznika ne za organizirano skupino. Brez duha ni napredka, ni razvoja. Brez duha, brez novega duha ni obnove! Zakaj ga torej zanemarjamo?

DOM V CVETJU:

Rastline v dobro kurjenih prostorih

Mnogi gojitelji sobnih rastlin se zlasti pozimi pritožujejo, da jim lončnice, ki so vse leto krasno uspevale, nenadoma hirajo, čeprav jim posvečajo vso potrebno skrb in nego.

Navadno gre za tiste rastline, ki tudi v zimskem času zahtevajo razmeroma visoko temperaturo in jih imamo zato v kurjenih stanovanjih. Če le bežno pogledamo prostore, kjer domujejo te rastline, nam takoj postane jasno, zakaj propadajo. V sobah je navadno suh zrak, ta pa je večini rastlin škodljiv.

Med številnimi sobnicami imamo tudi nekaj takih, ki brez škode prenašajo suh sobni zrak. To so sansevierije, judežev jezik — Haemanthus albiflos, klivija, sobni mleček — Euphorbia splendes, aspidistra, scingapsus, velelistni gumovec, Ficus elartica in pisanolistna aralija — variegata. To so večinoma rastline skromnih zahtev, z debelim mesnatim ali usnjenim listjem, ki so že v domovini vajene vročega in suhega podnebja. Vsem drugim sobnicam pa je suh zrak lahko tudi smrtno nevaren, posebno pri visoki temperaturi in v pomanjkanju svetlobe, ker jim onemogoča normalno dihanje.

Pri veliki toploti najbolj osvežimo zrak s prskanjem. V domačih razmerah nam zadostuje že parfumska razpršilka. Za pršenje uporabljamo le mehko vodo, deževnico ali snežnico (če ni te, pa vodo prekuhamo).

Veliko zračno vlažnost zahtevajo predvsem sobnice z velikimi, nežnimi listi. Da ji zagotovimo čimveč vlažnega zraka, jih postavimo nad posodo z vodo. V večji podstavek iz plastične snovi — lahko tudi krožnik — nalijemo vodo, vanj pa narobe postavimo manjši podstavek, na katerega namestimo rastlino. Ta mora biti zunaj dosega vode, ker ji drugače začno gniti korenine.

Zračno vlažnost dosežemo tudi tako, da postavimo v zabojček več rastlin skupaj, med lončke pa nadevamo šoto in mah ter ju vsak dan vlažimo. Izhlapevanje daje rastlinam potrebno zračno vlago, obenem pa preprečuje čezmerno sušenje zemlje v lončkih.

Večino rastlin lahko z umetnim vzdrževanjem vlage ohranimo zdrave in lepo zelene tudi pozimi v dobro kurjenih prostorih. Najbolj občutljivih, kot so afelandra, anturium, difenbahija, kodiejum pa včasih ne moremo ohraniti preko zime. Te ostanejo le, če imamo cvetlični okenski vrt, kjer lahko po potrebi rastlinam uravnavamo toploto in zračno vlago.

Gumovec

Fikus (po slovensko gumovec) je pri nas precej razširjena, priljubljena in lepa lončnica. Doma je iz vročih in vlažnih tropskih krajev. Že njegov izvor nam kaže, da ima pri nas močno spremenjene rastne pogoje, odtod pa izvirajo tudi pogoste težave, ki jih imajo ljubitelji z njim.

Listje začne ob robu ali določenem mestu rumeneti, sčasoma postane rjavkasto in črnosivo, se končno posuši in odpade. V vseh primerih bolezenska slika seveda ni tako značilna. Vzroki za ta pojav niso glivične ali kake druge bolezni, ki jih povzroče živi organizmi, temveč jih moramo iskati pri napačnem gojenju rastline. Kaj vse lahko povzroči rumenenje, rjavenje in odpadanje listov?

Obilno zalivanje je lahko koristno v času bujne rasti rastline in v toplem letnem času, sprevrže pa se v nasprotje, če to nadaljujemo še jeseni in pozimi. Rastlina tedaj namreč ne more izparevati take vlage, korenine začno gniti in posledica je odpadanje listja.

Enake bolezenske znake lahko povzroči suša v lončni prsti, premočno osončenje, prenizka zračna vlaga, prostori s centralno kurjavo, nezadostna utrditev rastlin pred jemanjem iz rastlinjaka in še kaj. V zgornjem primeru je mogoče, da se je rastlina »prehladila« že zunaj, ali pa ste jo morda predolgo držali v nezakurjeni sobi.

Če držimo fikus jeseni in pozimi še v nezakurjenih prostorih, tedaj smemo le zelo malo zalivati. Tudi ni izključeno, da zemlja iz tople grede ni vsebovala kake bolezenske klice, ki so morda napadle korenine.

Vaši rastlini natančno preglejte korenine. Vse tiste, ki so rjave ali gnile, odrežite. Korenine tako očiščene rastline nato pomočite v 0,25 odst. brozgo ortocida, ki ste mu primešali nekoliko ilovce, da se korenin bolje oprime. Če boste opazili gnile korenine, tedaj je priporočljivo tudi pozneje od časa do časa namesto z vodo zaliti z 0,25 odst. ortocidom ali zinebom (ditanom). Na splošno pa se tega obolenja najlaže ubranimo tako, da skušamo čimbolj ustreči tej precej zahtevni lončnici. Za razmnoževanje je fikus seveda še uporaben, saj ni okužen od nobene bolezni, ki bi se prenašala naprej.

Bršljan - sobna rastlina

Zimzeleni bršljan je prispodoba trajnosti. Saj kljubuje celo zimi, ki sicer vse listnate rastline oropa listja. Bršljan lahko postane zelo star, saj nekateri stari bršljani zelenijo že nekaj stoletij.

Tako trajen, bi skoraj lahko dejali, je bršljan tudi kot sobna rastlina. Prostor, v katerem raste bršljan, je z njim neverjetno lepo okrašen. Ta rastlina porabi zelo malo prostora, ker se spenja lahko ob zidovih, prav tako pa je zelo malo zahtevna.

Za rast ne potrebuje niti zelo svetlega mesta, niti mu ne škodi sonce, če seveda ne sije premočno. Pozimi lahko ostane v nekurjenih prostorih in tudi to mu ne bo škodilo. To velja za zelenolistne bršljane, ki pozimi vztrajajo ob temperaturi od 5 do 10 stopinjah ter najmanjšem zalivanju.

Bolj občutljive so belo-zeleno obarvane vrste, ki jih moramo spomladi presaditi v lažjo zemljo. Zelenolistne pa lepo poganjajo tudi v ilovnato-humozni zemlji. Pisano pobarvani bršljani potrebujejo več toplote, torej od 8 do deset stopinj C.

Ko bršljan presajamo, vzemimo razmeroma manjše lončke. Če ga pozimi ne morete prestavljati v nekurjene prostore, morate vsaj poskrbeti, da so ponoči prostori hladnejši in prezračeni.

KMETIJSKE STROJE
HLADILNIKE
sedaj zelo ugodno z zimskim popustom
A. in T. BLAŽEJ
ŠT. VID V PODJUNI
Telefon 04239 — 3463

(Nadaljevanje s 3. strani)

Poslanstvo škofovega vikarja

organizacije, služba božja v domačem jeziku, iskanje primernih poti za zbližanje s tistimi, ki so daleč od studencev milosti in vere; skrb za katehete in poučevanje verouka itd. Potrebe ter nadaljnji, večkrat presenetljiv razvoj v naši škofiji bodo kaj hitro pokazali meni, duhovnikom in vernikom nove dolžnosti. Te nam bodo postale še bolj jasne, ko bomo trezno in jasno presodili stvarni položaj in naše možnosti za rast v dobrem in za uspešno dušnopastirsko

Kako je v Trstu konkretno prišlo do tega imenovanja?

Narekovale so ga potrebe in želja g. nadškofa, da čim bolje poskrbi za naše vernike. Vsekakor je to pogumen korak in gre g. nadškofu vsa čast in naša zahvala; z njim je pokazal velik optimizem, ker je prepričan, da morejo in morajo Slovenci še marsikaj prispevati za rast božjega kraljestva na zemlji. Hvaležni smo mu za imenovanje, a zlasti ker je s tem pokazal zaupanje v možnosti, pogum in vero naših ljudi.

Naši rojaki so imenovanje sprejeli z veseljem in zadovoljstvom. Bilo je vsem v veliko zadoščenje. To pomeni, da imajo ljudje dobro voljo za delo in precej optimizma za versko obnovo.

Vaša nova služba je torej zelo pomembna za bodoče versko življenje naših rojakov na Tržaškem?

Prav gotovo. Če ne bi bil prepričan o pomembnosti in važnosti za bodočnost, sploh ne bi spregovoril in vsega tega povedal. V precejšnji meri je uspeh našega dela odvisen od požrtvovalnosti vseh in zlasti od pripravljenosti, da gremo ponižno za Kristusom, kadar je treba tudi s križem na rami.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

V mestnem gledališču bodo uprizorili sledeče predstave: PETEK, 20. januarja, ob 19.30: DIE GROSSEN SEBASTIANS (Veliki Sebastijani), veseloigra Howarda Lindsaya in Russela Crouseja; 10. predstava za F-abonma in GWG-petek; 8. predstava za GWK- petek. — SOBOTA, 21. januarja, ob 19.30: VELIKI SEBASTIJANI. — NEDELJA, 22. januarja, ob 15. uri: VELIKI SEBASTIJANI; osma predstava za GWK-nedelja. — PONEDELJEK, 23. januarja, ob 10. uri: JANKO IN METKA, opera Engelberta Humperdincka; predstava je za šole. — TOREK, 24. januarja, ob 19.30: V gledališču na poskusnem odru v dvorani za vaje: ANDERE SORGEN (Druge skrbi); tri scene Alberta Dracha — zadnjikrat. — SREDA, 25. januarja, ob 19.30: EIN FLASCHENREICH FÜR DIE ERDE in DIE SEILPENNE, v gledališču na poskusnem odru; zaključena predstava za šole. — ČETRTEK, 26. januarja, ob 19.30: DER ZIGEUNER BARON (Cigan baron), opereta Johanna Straußa; 11. predstava za D-abonma in za GWG-četrtek; 9. predstava za GWK-četrtek; 7. predstava za podeželski četrtkov abonma.

Izšla je nova »Vera in dom«, preimenovana v

družina in dom

štev, 1/1967.

Avstrijska televizija

PETEK, 20. januarja 1967: 10.00 Televizija v šoli: The Vital Link — 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 11.03 Kolo — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Kraljica inštrumentov: Slavne orgle — 19.00 Kuhinja v televiziji: domača žolca; servira kuhinjski vodja Ernst Faseth — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Weana Leut — Weana Freud (IV. nadaljevanje) — 21.40 Večerna poročila in v žarometu „Sedem dni svetovnih dogodkov" — 22.10 Kirurgija v napredku; filmsko poročilo.

SOBOTA, 21. januarja: 12.50 Kratka poročila — 12.55 Prenos iz Kitzbühela: Mednarodno smučarsko tekmovanje za moške v smuku — 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za družino: Na knjižni polici — 17.30 Lahko noč oddaja za otroke — 17.35 Stališče; aktualna reportaža — 18.00 Dovolite: Plesni tečaj z zakoncema Fern — 18.30 Kratka poročila — 18.40 Kaj vidimo novega? S Heinzem Conradsom — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prenos zahodnonemškega radia: Tretja rokavica (1); dvodelni kriminalni televizijski film — 21.25 Prenos iz Kitzbühela: Mednarodno smučarsko tekmovanje za moške v smuku — 21.45 Čas v sliki — 22.05 Nočni program: „Satanov satelit"; utopističen film.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Mladi moramo nekaj narediti za narod

V mladih je vse polno moči in sposobnosti. Včasih ne vedo, kako bi uporabili svoje sile. Mislimo, da je prav povedal tisti, ki je rekel: »Mladi moramo nekaj narediti za narod«.

Vprašamo pa se, za kaj se naj mladi zavzemajo? Zavzemajo naj se za to, da se bo naše slovensko ljudstvo po deželi in v mestu izobraževalo in šolalo v svojem materinskem, domačem jeziku. Potegujejo naj se za pravico svojega ljudstva, da z oblastmi občuje v svojem jeziku, da se naši ljudje med seboj gospodarsko združujejo in si ustvarjajo domače gospodarske, socialne in kulturne ustanove.

Ali poznamo v pogledu na ljubezen do svojega naroda kakšne napake? V tem pogledu sta dve napaki: da si narodno mlačen in da druge narode sovražiš oziroma preziraš. Ne eno ne drugo ni pravilno.

Kaj je za uspešno delovanje v blagor svojega naroda potrebno? Za uspešno delovanje v blagor svojemu narodu je potrebno imeti smisel za važnost telesnega zdravja, za bistrost duha, lepoto domačije in za pošteno družinsko življenje.

V čem se pri mladih vidi, da imajo ljubezen do domačije? Ljubezen do domačije se kaže v spoštovanju in uboganju staršev, v obrambi domačih ljudi pred kvarnimi vplivi, v zanimanju za zgodovino domače zemlje, v sodelovanju za socialni in kulturni napredek domačega kraja.

Možgani shramba za spomine?

Možganske bolezni, možganske poškodbe in poskusi so pokzaali, da življenjski pojavi in doživljaji posebej niso samo na splošno v neki odvisnosti od možganov, ampak da so navezani na čisto določena mesta v njih. O možganih imamo že prave »zemljevide«, ki kažejo, kje so porazmeščeni vidni, kje slušni, kje drugi občutki, kje je te ali one vrste spomin, kje je miselno, kje govorilno središče, kje središče za pisavo. Kakor hitro je katero izmed teh središč poškodovano, izostanejo doživljaji ali gibi, ki so navezani nanj.

Nekateri so videli v teh dognanjih očiten dokaz, da so možgani vse, da duše ni. Če je dovolj, da ranimo spominska središča, pa so takoj uničeni vsi spomini, ali ni to znamenje, da so spomini v možganih in da je »podmena o duši« odveč? Ako z zaporednim izrezavanjem možganskih delov zaporedno izginjajo življenjski pojavi, ali ni s tem izpričano, da se za izrazom duša ne skriva nič drugega kakor možganska snov? Ta sklep je z naravnost surovo in izzivalno besedo izrazil nam že znani Büchner sredi prejšnjega stoletja rekoč: »Kakšen močnejši dokaz za istost duše in možganov naj še kdo zahteva, kakor je ta, ki ga daje anatomov nož, ko kos za kosom odrezuje dušo?«

Pomudimo se malo pri Büchnerjevem »dokazu« in skušajmo v njegovi luči razložiti spomin. Saj je res verjetno, da zapuščajo doživljaji v možganih neke sledi, in gotovo, da so tiste sledi uničene, če kdo odstrani del možganov, kjer so se nahajale. Ali pa iz tega sledi, da možgani za spomin zadoščajo?

Če kdo hoče, si more predstavljati, da se občutki odtisnejo v možganski snovi na podoben način kakor napev na gramofonski plošči ali dogodki na filmskem traku. Možgani bi bili torej nekakšna shramba za spomine. Ali bi pa bilo to dokaz, da duše ni? Možgani so možgani, zareze in odtisi so zareze in odtisi: kje so pa spomini? Neizbežno se odpre vprašanje, s katerim smo se že srečali: Kdo je tisti, ki za zareze vé in jih razlaga kot spomin? Če ni nekoga, ki zna »brati« te možganske sledi, bodo pač ostale vedno le možganske sledi, ne pa znanje in spomin! Gramofonski plošči vse zareze ne morejo pomagati, da bi vedela za napev, ki je na njej, filmski trak kljub vsem svetlobnim odtisom ne doživlja prizorov, ki jih ponazoruje.

Tisti nekdo, ki se ob sedanjih doživljajih spominja preteklosti, mora biti čudovito bitje, saj mora biti zmožno v hipu pregledati neizmerno število predstav, da izbere izmed njih »spomine«! Le pomislimo, koliko vsega doživljamo vsak trenutek! Koliko šumov slišimo, kaj vse vidimo, koliko vsega dojemamo z drugimi čutili, na kaj vse mislimo, kaj vse želimo in hočemo! In vsa ta obilica istočasnih občutkov, ki nam jih povzroča naše telo in zunanji svet, doteka brez prenehanja, noč in dan, od tistega hipa, ko se nam je zbudila zavest, in pušča svoje sledi v možganih. Ta življenjski film je strahotno dolg in neusmiljeno počečkan. In vendar ti zasije iz njega spomin kakor blisk. Komaj zagledaš sliko v časopisu, že tudi veš: »Tega človeka poznam. Pred dvajsetimi leti sva bila skupaj v Mariboru.« V hipu si odvil dve desetletji dolg življenjski film, preletel neizmerno število prizorov in obstal pri osebi, ki si jo takrat spoznal in ki jo danes vidiš na sliki v časopisu. Kdo je med milijoni in milijoni spominov takoj našel pravega? Kdo je ta neprekosljivi upravitelj, ki ima tako pregled nad izmerno zbirko možganskih slik?

Pa še reci, če si upaš, da so možgani vse! Ali je morda sedanji odtis sam v hipu izbrskal in spoznal med neštetimi odtisi sebi podobnega?

Iz knjige J. Janžekoviča
»Smisel življenja«

● V Združenih državah Amerike so izumili poseben stroj za proizvodnjo betonskih pragov za železnice. Stroj sipa pripravljeno betonsko mešanico z vibratorji iz posebnih rezervoarjev pod pritiskom v modele, v katere se hkrati vtisnejo železni deli za pritrjevanje pragov. V modelih je tudi hkrati pripravljena železna armatura pragov. Strjevanje betona v modelih je hitrejše kot običajno, kar so dosegli s posebnim novim postopkom. Pri poskusih so dognali, da je na razdaljo ene milje ali 1600 metrov potrebnih 2000 betonskih pragov, medtem ko je lesenih treba 3000. Betonski pragi trajajo tudi dvakrat dalje kot leseni.

Zakaj se niso poročili

Zahodnonemški zavod za ugotavljanje javnega mnenja IFAK v Wiesbadenu je povprašal nad 4000 več kot 30 let starih samcev, zakaj se še niso poročili.

13 odstotkov je kot vzrok navedlo, da še niso našli prave žene. 9 odstotkov meni, da njihovi dohodki še ne zadoščajo za vzdrževanje družine. Osem odstotkov samskih mož je tako zaposlenih s poklicem, da se ne utegnejo seznaniti z bodočo ženo.

6 odstotkov pravi, da je kriva njihovega samskega stanu vojna s svojimi posledicami. Pri 5 odstotkih igrajo glavno vlogo zdravstveni pomisleki. Nadaljnjih 5 odstotkov se misli v kratkem poročiti. 4 odstotki povprašanih so navedli razne zapreke, med katerimi prevladuje pomanjkanje stanovanja.

Trije odstotki so tako dobro oskrbovani po materah, da ne potrebujejo žene. Dva odstotka pravita, da imata z ženskami slabe izkušnje in dva odstotka se označujeta kot premlada in preveč neizkušena za ženitev. Drugi niso odgovorili ali pa le nejasno.

Or.

Morda pa še ne veste ...

da je pisal sloviti grški filozof Aristotel, ki je živel 300 let pred Kristusom, z bronastim peresom 2100 let prej kakor pa so izumili prvo železno pero;

da je najbolj suha pokrajina na svetu puščava Atacama v Čilskih Kordiljerah. V tej 800 kilometrov dolgi dolini, ki se razteza v višini 1000 do 2500 metrov nad morjem, je tako vroče in v zraku tako malo vlage, da poginule živali ne strohnijo, ampak se posušijo v mumije trde kot kamen;

da je največja vrsta žab na svetu »volovska žaba«, ki živi na vzhodu Severne Amerike. Farmarji jo imajo za divjačino, ker ima izredno okusne krake. Lovijo jo z mrežami in pastmi, pa tudi streljajo z lovsko puško. Z iztegnjenimi zadnjimi kraki meri pol metra in je hud ropar. Lovi polže in mlade vodne ptice, napada pa tudi mlade race in piščance;

da se naša celina nikakor ne imenuje po pravljični božji hčerki Evropi, ki jo je odpeljal Zevs, spremenjen v bika. Ta grška bajka se nanaša na pojemajočo luno, ki jo je baje odpeljalo sonce. Našo celino so začeli imenovati Evropo Feničani. Ti so rekli temi »ereb« in so s tem mislili zahodno deželo, v kateri je zašlo sonce. Tudi Semiti, ki so živeli ob Evfratu, so imenovali »ereb« zahodne pokrajine. Iz te besede je nastalo tudi ime Arabije, ki je za nje tudi dežela na Zahodu.

Leščerba

Pred še ne tako davnim časom ljudje niso poznali niti elektrike niti petroleja. Svetili so s svečami, oljem in treskami. Pred približno sto leti je pevec Sorškega polja Simon Jenko zapel: »Pojdi, Minka, zapri duri, / peč s panjači mi podkuri, / luč mi v leščerbi napravi... Iz tega vidimo, da ljudje takrat petroleja še niso poznali.

V mojih mladih letih smo imeli pri nas še nekaj primerkov leščerb; moja mama jih je včasih rabila, če je v trgovini zmanjkalo petroleja. Leščerba je imela obliko razširjenega plitkega čolnička z držalom, zavitim zgoraj na notranjo stran. Nasproti držala je bila na čolniču majhna zareza, kamor se je položila in pritrdila debela volnena nit, ki je služila za stenj. V leščerbi je gorelo olje. To je bila v primerjavi z današnjimi časi bedna razsvetljava, v tedanjih časih pa je bila najbolj praktična, ker je bila prenosna in tudi poceni. Sveče so bile zelo drage in so jih vsak dan rabili samo bogati ljudje. Ker je bilo tudi olje precej drago, so revnejši ljudje svetili s treskami, ki so jih drugo za drugo prižgali na žerjavici na ognjišču. Najboljše treske so bile iz brezovega lesa. Seveda pa z njimi niso smeli svetiti po hlevih in gospodarskih poslopjih.

Tako so svetili pred manj kot sto leti. In danes? Povsod elektrika, povsod svetlo kot podnevi. Zato bi priporočal vsem, ki godrnjajo, če včasih ni elektrike, naj malo potrpijo in naj pomislijo na stare čase, ko elektrike sploh še ni bilo, pa bodo lažje potrpeli!

F. K.

ZA NAŠE MALE

Pojdimo spat

Pojdimo spat,
lepe sanje sanjat:
o božjem kraju,
o svetem raju!
Mati Marija
po raju hodi,
milega Jezusa
za ročko vodi.
Pred njima angeli pojó,
za njima rožice cvetó,
nad njima ptički žvrgolé
tako lepo,
tako sladko,
da nam presunejo srcé.

K. Širok

Iz domačih nalog Kovačeve Ančke:

Pri nas za pečjo

Za pečjo je naše zimsko kraljestvo. Vsako jutro nam zakuri mama peč. Mogočno butaro dračja (hrašča — Raisig) in še kako poleno porine vanjo, in peč je ves dan topla.

Naša stara mama in muca sta pozimi skoraj ves dan za pečjo. Stara mama plete nogavice, muca pa prede — čas, ko drugega ne zna. Popoldne je pri peči velik živžav. Vsi otroci hočemo biti zraven stare mame, ki se boji, da ne bi podrli peči. Pa je ne bomo, ne. Stara mama nam vsak dan pripoveduje pravljice in storije. Za pečjo jih je najlepše poslušati.

Zvečer pa zlezejo k peči tudi veliki ljudje. Takrat moramo otroci spat. Vsak večer se težko ločim od naše peči. Najbolj prijetno je za pečjo tedaj, ko je zunaj visok sneg in hud mraz; pa tudi tedaj se veselimo, kadar peče naša mama v peči kruh.

Koline

Mi smo davi muho klali
in koline vam poslali,
z mesom tudi klobasic,
nekaj lepih krvavic,
tri mesene, tri prtene.
Vina v reki si kupite,
z njim koline poplaknite!

F. Levstik

Nekaj zanimivosti o Kanarskih otokih

Pred božičem je v Celovcu kazal g. Niko Karner skioptične slike o Kanarskih otokih — o deželi večne pomladi in zdravja. Ti otoki leže med 27. in 29. stopinjo severno od ekvatorja — v Atlantiku zahodno od Afrike. Obsegajo sedem večjih in več manjših otokov, upravno pa so razdeljeni v dve provinci: Las Palmas na vzhodu in Tenerife na zahodu. Vsi otoki so ognjeniškega izvora. Zavoljo ugodnega Zalivskega toka in blagih pasatnih vetrov se temperaturi na obalah pozimi redko zniža pod 17 stopinj — in poleti nikdar ne preseže 35 stopinj.

Kanarski otoki so že v starem veku sloveli po svojem čudovitem podnebju. Znani so bili pod imenom »Srečni otoki«, »Hesperidski vrtovi«, »Elizejska polja«. Tam rastejo na prostem najredkejše rastline vseh podnebij in nadmorskih višin, kar jih pozna svet. Največji otok je Gran Canaria: meri 1532 kvadratnih kilometrov in ima okoli 370 tisoč prebivalcev.

Kanarski otoki živijo predvsem od izvoza sadja: izvažajo banane, paradižnike, zgodnji krompir in čebulo. Železnic tam ni, zato pa je odlična cestna mreža; ceste gredo ponekod kar 1500 m visoko.

Otok Gran Canaria je kontinent v malem. Nešteto je na njem razglednih točk in pokrajina se nenehno menjava. Na jugu je bajna peščena obala — tista plaža nima primere na svetu. Na sredi je 1450 m visok prelaz z romantičnimi soteskami. Na severovzhodu se širi gozdnato področje z visokimi pinijami; s sosednega otoka Tenerife se razkazuje 3707 m visoka gora Pico de Teide. Severni del otoka je pokrajina nežnih tonov, prijazna za oko, pretežno zelena. Po tistih skrbno in z okusom obdelanih pobočjih uspeva kanarsko kmetijstvo.

Glavno mesto otoka Gran Canaria, Las Palmas, stoji na križišču pomorskih poti, ki vežejo tri kontinente. Šteje okoli 170 tisoč prebivalcev in se vleče 7 km daleč vzdolž obale po bližnjih gričih. Ni treba poudarjati, kako lepe vile so tam, kako čudovit park in idealna plaža.

Nedaleč proč je Puerto de la Luz, sloveče po svoji junaški preteklosti. To mogoče najpomembnejše pristanišče je v 16. stoletju vzdržalo napade Johna Hawkinsa, Francisa Draksa in Nizozemca Van der Doeza.

Prva poročila o Kanarskih otokih najdemo v starih pesnitvah o Atlantidi, v davnem bajeslovju, v starih grških in rimskih zgodovinarjih. Že Homer omenja v svoji »Odiseji«, da je Seostris odkril otok daleč onkraj — t. j. zahodno od Herkulovih stebrov (kakor so nekoč imenovali današnji Gibraltar). Na tem otoku naj bi živele duše rajnih junakov. To bi bil tisti »Otok srečnih« daleč na zahodu. O njem se v podobnem smislu izražata tudi zgodovinarja Herodot in Heziod.

Rimljani so zvedeli za te otoke preko mavretanskega kralja Jubasa. Plinij nam poroča, da je ta leta 40 pr. Kr. na otoke poslal svoje poslance. Presenečeni spričo mnogih vulkanskih psov so otoke imenovali »Canarias«, to se pravi »Pasjo deželo«. (»Canis« pomeni v latinščini »pes«).

(Dalje prihodnjič)

P∞I∞S∞A∞N∞O B∞R∞A∞N∞J∞E

Kikinjanski zdravnik

(Zgodba iz francoske Provence)

Seveda je veliko vedel, ker je veliko študiral. Pa mu Kikinjanci, med katerimi je že dve leti živel, niso nič kaj zaupali. Kjerkoli je hodil, povsod je imel s sabo knjigo.

Kikinjanci pa so govorili med sabo: »Saj ne zna nič ta naš zdravnik. Vedno bere; učiti se še mora in to je znamenje, da še ne zna dovolj.«

Taki so pač ljudje. Zdravnik brez bolnikov je pa luč brez olja. Če hoče živeti, mora tudi zdravnik kaj zaslužiti. Ta zdravnik pa še za neslan krop ni zaslužil. Bil je že res skrajni čas, da mu je padlo nekaj v glavo, kar mu je zboljšalo položaj.

Dal je lepega dne po vsem Kikinjanu razglasiti, da se je toliko naučil, da ne zna samo bolnikov zdraviti, temveč zamore celo mrtve obujati. Da, in sicer mrliče, ki so jih že pokopali in to pri belem dnevu in kar na pokopališču pred vsemi pričami.

Seveda mu je le malokateri verjel. Vsak pa si je dejal: »Saj nič ne zgubimo, če si to reč ogledamo. Če se mu posreči, mu bomo pač ploskali; če pa ne, ga bomo izžvižgali.«

Domenili so se, da bo zdravnik prihodnjo nedeljo, natančno opoldne, na pokopališču obudil enega mrliča od mrtvih in, če bo treba, tudi dva.

— — —

Na določeni dan se je na kikinjanskem pokopališču trlo ljudstva kot za veliko noč. Komaj je v zvoniku udarilo dvanajst, je prišel zdravnik. V svoji črni obleki je bil naravnost sknivnosten. Preril se je skozi množico, se postavil pod veliki križ sredi pokopališča, si obrisal nos in začel:

»Dragi prijatelji! Obljubil sem vam, da bom mrliča obudil. Besedo bom seveda držal. Prosil bi vas le, da ostanete lepo mirni. Začel bom s Simonom Kabanom. Saj ste ga poznali; pred letom je umrl za pljučnico.«

»Trenutek, prosim, gospod doktor!« se je oglasila Katrica, vdova po Simonu. »Saj je bil dober človek, moj Simon, in srečna sem bila z njim. Dokler bom imela oči, ga bom objokovala. Toda pusti ga pri miru. Še tri tedne, pa bo minilo leto žalovanja in starši hočejo, naj vzamem potem velikega Paskala. Sva že na oklicih in tudi nekaj daril sem že dobila.«

»Prav, da si mi povedala. Torej s Simonom ni nič. Bom pa poizkusil z Karotovo Nanco.«

»Le kar pusti jo,« se je brž vmešal Jakob; »deset dolgih let sva bila z Nanco poročena. Pravi pekel, vam pravim. Je že bolje za njen in za moj mir, da ostane, kjer je. Bila je trmoglava kot star osel, lena in prepirljiva. Tri male otroke mi je pustila. Kaj pa sem hotel, kot da sem se še enkrat oženil.«

»Seveda vas razumem. Pravo mučeništvo bi bilo, če bi imeli dve ženi. Je ene dovolj.«

»Obudi mi mojo Ivanko!« je nenadoma zaklicala dobra ženica in se kar topila v odkritosrčnih solzah. Pa se je že oglasilo mlado dekle:

»Nikar, ljubi gospod, le tega nikar. Mati božja je že vedela, zakaj jo je poklicala k sebi. Ivanka mi je pred smrtjo potožila vse svoje gorje. Pustite jo, naj v miru počiva. Mož, ki ga je ljubila, jo je pobral z drugo.«

»Uboga Ivanka! Toda slišite, to je že pomalem dolgočasno. Rad bi že enkrat prišel do konca. Bom pa starega Gregeja obudil, ki je prejšnji mesec umrl.«

»Ne, tega pa jaz ne pustim,« se je zadrla Tereza. »Hišo in njivo mi je bil prodal, zato sem ga pa morala rediti celih deset let. Če ga zdaj obudite, ga bom spet morala. To je krivica. Sem že itak imela stroškov z njim čez glavo. Lepe denarce mi je požrl.«

»Kaj vse poveste! Tudi prav. Pa še enega vem, ki ni zapustil ne žene in ne otrok ne bratov in ne sestrá. Pravi zgled kreposti je bil in vas je sila ljubil. Tudi vi ste vsi jokali za njegovim pogrebom. Še v večnosti misli na vas in išče svoje Kikinjance. Naj vam vašega starega župnika spet obudim k življenju?«

»Ne, ne!« so se začeli oglašati na desni in levi, posebno tisti s tolstimi denarnicami. »Prestar je že bil, revež, in gluh kot štor. Pri spovedi je vse narobe slišal. Saj smo dobili že novega gospoda in ta se na svoje delo že razume.«

»Kakor mislite. Bom pa kak drug grob poiskal. Baš tu vidim majhen križ. Pač grob dojenčka. Deset mesecev je bil star, kot berem na križu. Sicer je skoro greh, tega obuditi, ker je na onem svetu srečnejši kot tu na tem svetu, ki je tako slab in hudoben, kot pravite. Če pa že želite, da ga obudim potem pa kar!«

»Dragi doktor,« se je oglasila objokana žena, »otroček je naš. Babica sem mu. Lep in ljub fantek je bil. A Bog ga nam je vzel in božja volja se zgôdi. Zdaj imamo spet malega, ker Bog vse prav stori in, kar z eno roko vzame, pa z drugo spet da. Prerevni smo, da bi mogli dva otroka rediti.«

»No, prav! A za danes imam dovolj, že preveč! Ker nočete, da bi se zgodil čudež, pa drugikrat. Toda mrličev ne bom več klical nazaj v življenje, temveč žive bom pred smrtjo reševal. Srečno, pa zbogom!«

— — —

Od tistega časa kikinjanskemu zdravniku ni več treba skušati mrliče obujati. Pač pa je marsikaterega bolnika rešil smrti. Kikinjanci mu zelo zaupajo. Pravijo si: »Saj nazadnje ni on kriv, da takrat na pokopališču ni držal besede. Tega mu res ne smemo zameriti.« (J. R. — F. E.)

Veseli pustni čas

»Vsak kristjan nori enkrat v letu,« je poročal neki Turek svojim sovernikom, ko se je vrnil iz Italije, kjer je prebil pustno dobo. In res so pustne šege najbolj razširjene med krščanskimi narodi.

A motili bi se, ako bi trdili, da jih je krščanstvo vpeljalo! Naši poganski pradedje so tudi častili svojega pusta: Kurenta. Ko se je začela stara in slaba zima bojevati z mladostno pomladjo, se je mlado in staro ovenčalo z raznim zelenjem, prirejalo vesele plese in darovalo bogovom. Katoliška Cerkev je sicer v začetku hotela zatreti te norosti, a končno jih je dovolila, ker so bile preveč ukoreninjene v ljudstvu.

»Karneval« se je že v davnih časih najbolj praznoval v Italiji. Iz vseh krajev sveta so hodili bogataši gledat v Italijo znameniti »corso« (izg.: korzo), — obhod pustnih šem, našemljenih konj in pestro okrašenih vozov.

Svoj višek so dosegli »corsi« v prvi polovici 17. stoletja. Tridesetletna vojna pa je tudi temu času dala znak večje resnosti; čeravno se je pust v 19. stoletju spet skušal razmahniti, vendar do prejšnje veljave ni več prišel. Ljudje si privoščijo v zadnjih pustnih dnevih nekoliko veselja, ki se v posameznih deželah različno izraža. Ponekod se našemijo in taki obiskujejo znance, se udeležujejo plesnih zabav ali pa razsajajo po ulicah. Na Francoskem pa ženejo po ulicah mastnega vola, ki je okrašen s pisanimi trakovi in ki ima pozlačene rogove. Ko je razposajenost šem, ki ga vodijo, na višku in ko se bliža večer, peljejo vola v klavnico, kjer ga mesar zakolje.

Razposajeno vpitje in norenje traja skoro povsod do pepelnične srede; ponekod pa tudi še tega dne ne preneha popolnoma.

Na Španskem se tega dne šele začne pravo norenje. V Madridu se odpravijo meščani na trate zunaj mesta. Tam se utaborè kakor cigani, zanetijo ognje in kuhajo med petjem, vpitjem, hreščanjem dud in brenkanjem kitar. Ko se bliža sonce zatonu, pa pokopljejo slanika kakor pri nas pusta: štirje možje neso malo rakev, v kateri je slanik. Za nosilnico hodijo šeme, ki pojejo žalostinke. Ko se sprevod približa kanalu, nagnejo nosilci nosilnico — in rakev s slanikom zdrsne v vodo.

(Iz »Galeba«)

Gorazd Gosposvetski:

Dekliška izba

Ozka samota
na štiri vogale,
sladka tihota
izbice male
od zastóra do stene, —
od bele do bele pene.

Nad mizo v kotičku
na čipkastem belem prtičku
Devica devic
s šopkom cvetlic
belih in rdečih,
koprnečih
po Njenem smehljaju,
po sreči in raju,
ki sije iz Njenih zenic.

Na postelji belo zglavje,
na njem srcé rdeče,
nežno znaneče
vigred življenja in zdravje,
koprneče
v poročno slavje,
v opojno skrivnost
zakonske vezi,
v najslajšo sladkost
materinskih dni . . .

Za dobro voljo

Sredstvo za potenje. — Absolventa medicine vpraša profesor pri izpitu: »Ali mi lahko poveste kakšno res učinkovito sredstvo za potenje?« — »Da! Vaše vprašanje, na primer!«

Na »dobrem« glasu. — »Gospod, ali poznaš Janeza Žvižgovca?« — »Seveda! Saj sem mu že večkrat posodil večjo vsoto denarja.« — »No, potem ga pač slabo poznaš!«

Pri prirodopisu v šoli. — »Krt pojé dnevno toliko, kolikor je sam težak.« — »Prosim, gospod učitelj, kdo pa krtu pove, koliko je težak?« vpraša radovedni Janezek.

»Grenko« plačilo. — Vnuk dedu, ki jemlje neko zoprno zdravilo in pači obraz: »Dedek, zakaj pa moraš jemati tako grenke kapljice?« — »Zato, dragec, ker sem prej jemal preveč sladkih kapljic!«

Spomini TRATNIKOVEGA OČETA 7

Pri stricu na planini

Materin brat, stric Tonej, je bil svoje dni ovčji pastir. Najprej je pasel doma na Kopanju, pozneje se je udinjal na več krajih. To leto je bil v Zgornjih Borovljah in je pasel čredo ovc na Borovščici. Tukaj je molzel, delal sir in skuto; jagnjeta in kozle pa je nagnal v zelenice na Jepo v višino nad 2000 m, kjer so se pasli vse poletje in to brez vode; žejo so si gasili najprej s snegom, potem pa z roso ali dežjem. V dolino k materi je stric prišel samo, če je kaj potreboval. Vselej pa je vzel s seboj na planino tudi brata Hajnžka kot poganjača.

Nekoč pa brata ravno ni bilo doma, zato sem jaz enkrat prišel na vrsto in smel s stricem za nekaj dni v planino. To je bilo veselja! Prespala sva v pastirski koči na Borovščici in pogostil me je z ovčjo skuto. Zgodaj zjutraj sva šla že spet naprej na Jepo iskat ovce.

Ko prideva že precej visoko, me stric vpraša, če se mi kaj v glavi moti, ker bova plezala skozi Škrbino. Pokazal je na drčo, podobno žlebu, in povedal, da sva po tej smeri za dve uri prej na zelenicah, ki se vlečejo levo od glavnega vrha Jepe.

Jaz sem jo ucvrl seveda kar po prvem žlebu navzgor, ker nisem hotel poslušati strica, ki mi je rekel, da naj grem za njim; celó ugovarjal sem mu, da je moj žleb lepši kot njegov. Nekaj časa je še kar šlo, naenkrat pa je bila pred mano stena in nisem mogel naprej.

Stric pa, ki je plezal par metrov desno od mene, se mi je smejal in mi rekel, naj plezam nazaj. Ko pa pogledam dol, so se mi pa začela kar kolena tresti in zbal sem se, da, če le enkrat narobe stopim, bom zgrmel dol v prepad. K sreči je držala do stričeve drče ozka polica; po tej sem počasi plezal, stric pa mi je podal še svojo dolgo pastirsko palico; tako sem srečno prikobacal do njega, srce pa mi je tudi tako močno nabijalo, da sem si moral najprej nekoliko odpočiti. Od takrat sem si dobro zapomnil, kaj se pravi, biti v skalovju preveč pameten in samoglàv.

Sledil je še ozek kamin in že sva bila tik pod eno od zelenic. Stric me je še opozoril, naj plezam prav tiho za njim; ko pomoliva najini glavi iz skalovja, zagledava velik trop gamsov, ki so se mirno pasli; takoj pa, ko so naju ovohali, so po glasnem žvižgu zbežali skozi skalovje in slišalo se je samo, kako se vali kamenje za njimi.

Ovac tukaj ni bilo in sva šla po kranjski strani, kjer je bila že tedaj lepa steza naprej na vrh Jepe. Tukaj sva se odpočila in pojedla najino malico. Pokazal mi je Triglav, o katerem sem že slišal, pa še Škrlatico na eni in Rjavino na drugi strani. Domov gredé sva zbrala ovce in jih gnala na Borovščico. Goveja živina je bila po Mali Gospojnici že v dolini, zato je tedaj postal ovčar kralj na planini.

Kot mlinarček na Suhi

Leta so tekla, in jaz sem hodil zadnje leto v ljudsko šolo, ker sta bila pri nas samo dva razreda, že peto leto v drugega. Doma smo začeli tudi ugibati, kaj naj bi se šel učit. Učitelj je sicer očetu prigovarjal, da bi šel študirat za učitelja v Celovec. To pa očetu ni bilo po volji. Bil je namreč mnenja, da so učitelji neke vrste siromaki, poleg tega pa še večinoma svobodomiselci, tudi stroški bi bili precej visoki, za denar pa je bilo hudo.

Pri Mlinarju v Malenicah se je medtem tudi marsikaj spremenilo. Stric se je postaral in je oddal sinu posestvo, da se je ta lahko oženil ter pripeljal k Mlinarju poleg neveste tudi dva skoraj že dorasla otroka. Teta Mojci pa se je omožila k mlinarju Zakočnjaku na Suhi pri Podgorjah. Tako so Mlinarjevi prišli spet pome, da sem pred in po šoli pomagal v hlevu; če pa je bilo kaj časa, pa tudi v mlinu.

Nekoč, ko pride teta Mojci na obisk k Mlinarju, pa me začne spravljati s seboj v Podgorje. Najprej — da naj pridem le za nekaj časa na obisk; če pa se mi bo dopadlo, pa se pri njih lahko izučim za mlinarja. Meni je bilo prav, očetu pa tudi. Po Veliki noči, ko sem izstopil iz šole, so mi navezali »punkeljc« in me peljali na Suho. Tako sem postal mlinarski učenec ali »mele«, kakor so me klicali Rožani.

Moj mojster je bil gospodarjev brat Miha, dobra duša. Naučil me je vsega, posebno še igranja kart, kar je bilo njegova posebno priljubljena zabava, v kolikor je bilo pač časa.

Zakočnjakovi na Suhi pa so bili tudi člani Mohorjeve družbe in to že od začetka. Tako je bila v hiši tudi omara, polna knjig. To je bilo zopet nekaj zame. Skoraj vse te knjige sem prebrskal in prebral in se iz njih tudi marsikaj naučil. Saj je bilo v mlinu, medtem ko so se vrteli mlinski kamni, še vedno dovolj časa tudi za branje.

Ko je prišel nekoč na dopust drug gospodarjev brat, ki je bil učitelj v Medgorjah, in me je videl, da veliko berem, mi je rekel, da mi bo naročil slovenski časopis čisto zastonj. Kmalu nato dobim list »Štajerec«. Izhajal je v Ptuju, a je bil nemškonacionalni list, pisan v slovenskem jeziku; rekli so mu tudi »giftna krota«. List se mi je kmalu tako pristudil, da ga nisem več pogledal.

Mlin sam, ki je imel štiri pare kamnov ter stope za ječmen in proso (kašnjak), je gnal potok Suha. Neki Rezijan pa, ki se je preveč od blizu seznanil s potokom, je padel vanj, in se je prepričal, da Suha ni bila suha, ampak precej mokra.

Mlet so prinašali žito skoraj vsi kmetje in kajžarji iz cele fare. Celo z Gur smo dobili precej dela, posebno ječmen in proso, katerega smo peljali vsako soboto mimo Dragožič do Drave in z ladjo v Želuče.

(Dalje prihodnjič)

Zahvala

Za iskreno sočustvovanje in za številne vence in šopke cvetja, ki jih je bil deležen moj ljubljeni mož, gospod

dr. med. univ. Josef C. Gross

višji vojaški zdravnik, lastnik zdravilišča v Beli

ob svoji nenadni smrti in na zadnji zemeljski poti, izrekam prisrčno zahvalo. Še posebno naj to velja g. župniku Hildebrandtu za njegov lep in tolažilni nagovor ob pokojnikovem grobu. Pravtako se zahvaljujem g. župniku Poschu in g. gener. konzulu dr. Steinacherju za njuna poslovilna govora kot tudi mešanemu pevskemu zboru iz Železne Kaple za njegov zadnji pevski pozdrav pokojnemu. Enako moja prisrčna zahvala vsem prijateljem, znancem in sosedom, ki so spremljali mojega moža k njegovemu zadnjemu zemeljskemu počitku.

Zdravilišče Bela, v januarju 1967.

GISELA GROSS

Proces v Münchenu bo pojasnil smrt Ane Frank

Mož, ki ima verjetno na vesti smrt Ane Frank, se bo začenši s 23. januarjem zagovarjal pred deželnim sodiščem v Münchnu zaradi »večtisočkratnega skupinskega umora«. Glavni obtoženec je bivši esesovski ‚Gruppenführer' Wilhelm Harster (star 62 let), poleg njega pa sedita na zatožni klupi še vladni svetnik pri varnostni policiji Wilhelm Zöpf in bivša Harsterjeva tajnica Gertrud Slottke (stara 64 let).

Ta trojica je obtožena, da je aktivno pomagala pri »čiščenju Židov« v zasedeni Nizozemski med drugo svetovno vojno. Harster je kot general policije in esesovskih enot vodil »reševanje židovskega vprašanja« v tej deželi.

Zöpf je obtožen, da je vodil tako imenovani židovski referat v Den Haagu po navodilih v Izraelu obešenega vojnega zločinca Adolfa Eichmanna. Tajnica Slottke je kot pomočnica tega referata samostojno prevzela velik del nalog pri »čiščenju« Nizozemske.

Obtožnica bremeni Harsterja »načrtnega pošiljanja Židov v Auschwitz«. Akcija, ki se je pričela 15. julija 1942, je bila naperjena proti vsemu židovskemu prebivalstvu Nizozemske, ki je štelo tedaj 140 tisoč ljudi.

Od 94.398 židovskih mož, žena in otrok, ki jih je omenjena trojica v okviru »čiščenja« poslala v Auschwitz in druga taborišča smrti, jih je samo 1070 preživelo zlom tretjega rajha. Po zbranem dokaznem gradivu so morali obtoženci že julija 1942 vedeti, da gredo Židje s transporti v smrt.

V procesu, ki bo predvidoma trajal štiri tedne, bodo razpravljali tudi o usodi filozofinje in karmeličanke Edith Stein, ki jo prav tako prištevajo med žrtve preganjanja Židov na Nizozemskem. Poleg tega bodo na procesu razpravljali o krivdi obtožencev za smrt Anne Frank, ki je postala po svojem znamenitem dnevniku znana po vsem svetu.

Smrt dirigenta Karla Schurichta

V Zürichu je umrl v 86. letu starosti znani nemški dirigent Karl Schuricht. Rojen je bil v Gdansku in je dalj časa vodil simfonični orkester v Wiesbadenu. Od 1953 dalje je dirigiral večinoma v Franciji in Švici.

Ure in nakit v veliki izbiri pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

Televizija Ljubljana

PETEK, 20. januarja: 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 16.10 Isto — 17.05 Poročila — 17.10 Ostržek — oddaja za otroke — 17.55 Televizijski obzornik — 18.15 Brez parole — mladinska oddaja — 18.55 Koncert bostonskega simfoničnega orkestra — 19.15 Kulturna reportaža — 19.40 Sejem mode 1967 — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.30 Cikcak — 20.35 Ekran na ekranu — 21.35 Shakespeare — biografski film — 22.35 Zadnja poročila.

SOBOTA, 21. januarja: 12.55 Kitzbühel: Smuk za moške prenos do 14.00/14.10 — 15.25 Vaesteraas: Svetovno rokometno prvenstvo — tekmovanja za 3. in 4. mesto — prenos (do 16.45/50) v odmoru Moda 67-Ljubljana — 16.55 Nadaljevanje prenosa iz Vaesteraasa (do 18.15/18.20) v odmoru TVO-Ljubljana — 18.15 Vsako soboto — 18.30 Koncert za mladino — 19.15 Neznani kraji — serijski film — 19.40 Cikcak — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.30 Humoreska Vase Popovića — 21.30 Bonanza — serijski film — 22.20 Večer z Rito Pavone — zabavno glasbena oddaja — 23.50 Zadnja poročila.

Nadaljnjega programa nismo prejeli. Cenjene bralce prosimo, da nam oproste!

V Franciji bodo marca letos nove volitve

Notranji minister Roger Frey je minuli teden potrdil, da bodo francoske državnozborske volitve petega in dvanajstega marca. Minister je to izjavil na sestanku s časnikarji. Frey je tudi potrdil, da se bo predstavila vlada novemu parlamentu 2. aprila.

Zanimivo je, da bo na teh volitvah zopet kandidiral kanonik Kir, lijonski župan, ki mu je že 91 let. Rekel je, da bo kandidiral kot »neodvisnež«.

Ker je »akcijski odbor za peto republiko« imenoval od zgoraj vseh 487 kandidatov za golistično stranko, je nastalo med člani stranke nezadovoljstvo. Zato se je predstavilo že v 15 okrožjih 15 »neodvisnih golistov« ali odpadnikov in pojav grozi, da se bo še bolj razširil. Govori se celo, da nameravajo odpadniki ustanoviti »vsedržavno zvezo neodvisnih golistov«. Ministrski predsednik Pompidou pa je glede tega izjavil, da ga ta pojav ne skrbi ter je poudaril svoje prepričanje, da bo sedanja večina zmagala na volitvah.

ZNAMKA ZAUPANJA

GRUNDNER

Klagenfurt - Celovec

Wienergasse 10

(Promenadna cona)

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

NEDELJA, 22. januarja: 10.20 Kratka poročila — 10.25 Prenos iz Kitzbühla: Mednarodno smučarsko tekmovanje v slalomu — 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Miha in kitova Lizika — 17.25 Za otroke od 11. leta dalje: Mladinski svet — 17.55 Film za te. Pregled priporočljivih filmov — 18.25 Kaj lahko postanem? Radiomehanik — 18.55 Naša lahko noč oddaja za otroke — 19.00 Družina Leitner. Naše mesečno srečanje — 19.30 Aktualni športni pregled — 20.05 1. večerna poročila — 20.15 Prenos zahodnonemškega radia: „Tretja rokavica" (2). Dvodelni kriminalni film — 21.20 Diplomat v Avstriji. Papeški nuncij — 21.50 Kristjan v času — 22.00 2. večerna poro-

PONEDELJEK, 23. januarja: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma; tečaj francoskega jezika — 19.00 Nepoznani svet: Od Tapeia do Orhidejinih otokov — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Čudeži živalskega sveta — 21.00 Pomnite še? Pogled nazaj za osvežitev spomina — 22.10 Čas v sliki — 22.30 Forumski pogovor.

TOREK, 24. januarja: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tečaj angleškega jezika — 19.00 Razmišljanje prinaša obresti: Konsum (poraba) — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Na postaji pri Dijonu", televizijska igra — 21.50 Čas v sliki — 22.10 Kako so videli drugi. Doprinos k sodobnosti.

SREDA, 25. januarja: 10.00 TV v šoli: Možje in sile: Franco — 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 11.03 Čudeži živalskega sveta — 11.50 Še pomnite? — 13.00 Kratka poročila — 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje — 18.15 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas: Tečaj francoskega jezika — 19.00 Prizori iz Avstrije — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.35 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Simfonija št. 5 v c-molu, opus 95; „Iz novega sveta", Antonina Dvoraka — 21.15 Naš študio film: „Bombo so ukradli"; moderna veseloigra brez dialoga — 22.40 Čas v sliki.

ČETRTEK, 26. januarja: 11.00 Televizija v šoli: Kratka poročila — 11.03 Henry Toulouse-Lautrec — 12.00 Komentar k časovnim dogodkom — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tečaj italijanskega jezika za začetnike — 19.00 športni kalejdoskop — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Vaš nastop, prosim: Aktualni pregledi iz opere, operete in drame — 21.00 Poslanec in njegovi volivci — 22.00 Čas v sliki.

PETEK, 27. januarja: 10.00 Televizija v šoli — 10.50 Evrovizija iz Megeva za veliko nagrado: Mednarodno smučarsko tekmovanje v smuku — 11.45 Program za delavce: Kratka poročila — 11.50 Vaš nastop, prosim — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Z besedo in dejanjem. Posvetovalna oddaja za kmeta. Predmet: vinogradništvo — 19.00 Trg ob koncu tedna. Aktualni tržni pregled — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Prenos iz Löwingerbühne: Angelika napravi red, vesela ljudska igra, Hartla Wega — 21.45 Večerna poročila in žaromet: Sedem dni svetovnih dogodkov — 22.15 Jazz v Evropi — 22.40 Evrovizija iz Megeva za veliko nagrado: Mednarodno smučarsko tekmovanje v moškem smuku.

SOBOTA, 28. januarja: 17.00 Kratka poročila — 17.03 Ročno delo za zimski šport —17.30 Velikani: Iz zgodovine avtomobilskega tekmovalnega športa — 17.55 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.00 Dovolite? Plesni tečaj z zakoncema Fern — 18.30 Kratka poročila — 18.40 Kaj vidimo novega? S Heinzem Conradsom — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Na svidenje na obroke; glasbena komedija: Zakon v škatlicah, L. Lenza in A. Robertsa — 21.30 Velika nagrada Saint Gervaisa — 21.45 Čas v sliki — 22.05 Naš nočni program: Goreča meja, film divjega zapada.

Velika zaloga perila blaga in volne za moške, ženske in otroke

L. Maurer

Klagenfurt, Alter Platz 35

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 22. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 23. 1.: 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda. Darina Konc: Po sinjem morju v antični svet (I. del). Beremo za vas — 31. (J. Jurčič: Deseti brat). — 18.15 Vince rumeno (Igrajo: Beneški fantje.) — TOREK, 24. 1.: 14.15 Poročila, vreme, objave. športni mozaik. Koroški kulturni pregled. — SREDA, 25. 1.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 26. 1.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Žena in dom. Iz ljudstva za ljudstvo (Uršula Kulnig pripoveduje — 2. del). — PETEK, 27. 1.: 14,15 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Glasbena medigra (Uroš Krek: Rapsodični ples.) Cerkev in svet! Beremo za vas — 32. (J. Jurčič: Deseti brat). — SOBOTA, 28. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

V dolgih zimskih večerih Vam bo najboljše razvedrilo TELEVIZIJSKI IN RADIJSKI APARAT

od domače tvrdke

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Telefon: 042 3-7-246

Zelo ugodni plačilni obroki!

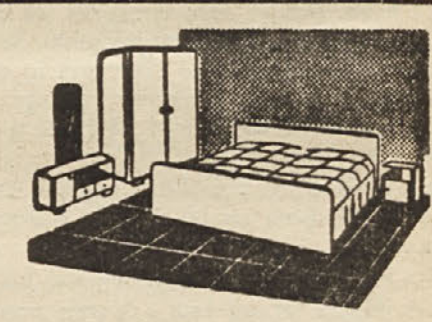

Vse Joka izdelke in opreme tudi za tujske sobe

PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA

Bratje RUTAR & Co.

Dobrla ves-Eberndorf tel. 04236-281

Vse poljedelske stroje, vse za gospodinjstvo ugodno in na obroke Vam nudi tvrdka

HANS WERNIG

KLAGENFURT

Paulitschgasse (Prosenhof)

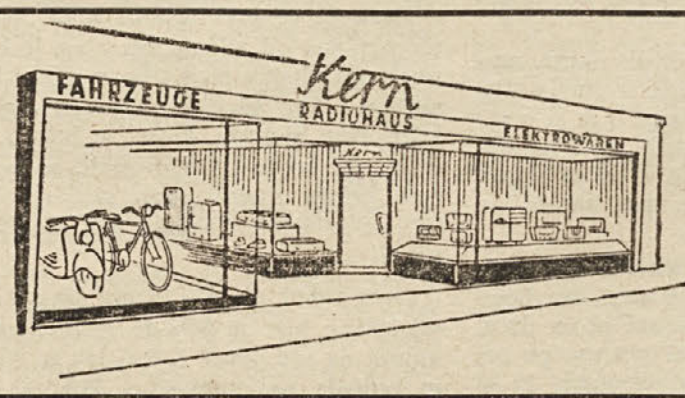

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus

KERN

Klagenfurt, Burggasse

Naš tednik

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave in oglasnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. sterl., za U. S. A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.